

מבוא

בטרם אקריב לפני הקוראים הנכבדים את ספר האורה עם הנהגות ותקונים ומראה מקומות והערות אמיתי לדבר על כל הגונע להספר הזה בכלל ובפרט. גם משאר ספריו בהלכה ואקוה כי המחברים דברי הקדמונים ימצאו בהם דברי חסין, ויברכוני על המטמון היקר הזה ועל מלאכתי אשר ינעתי ביגיעות רב.

(א) בין גדולי ישראל אדירי התורה אשר האירו מני תבל בתורתם, ומסיהם אנו חיים, הוא הנשר הגדול רבינו שלמה ב"ר יצחק ז"ל, המכונה בשם רש"י נולד ד"א ת"ת (1040 למספ"ס) בעיר טרויש (Troyes) אשר במדינת שאמפאן בצרפת, ואחיב עוב את עיר מולדתו ואת ביתו והלך ללמוד בישיבות הגדולות בוורמיישא (Worms) ומננצא (Mainz) ואשמירא (Speier). מקומות אשר גדולי ישראל הרביצו שם תורה בישראל, ושם רכש לו ידיעותיו בתלמוד, ארץ צרפת הרה וילדה, וארץ אשכנז גדלה שעשויעיה, מכאר חכמתו אשר חפר לנו אנו שותים עד היום הזה, מקצה תבל עד קצהו, דבריו המה מקור חיים לכל בית ישראל במקומותם למושבותם, השותים בצמא את דברי קדשו, ביאוריו לכתבי קודש ופירושו לתלמוד בבלי, יאירו לכל מבקש תורה עד בלי ידה, ובצדק אמר עליו הראב"ן (ס"י ק"ו). מימיו אנו שותים, ומפיו אנו חיים אשר און ותקן אונים לתורה, שפתותיו שמרו דעת ותורה נתבקשה ונתחדשה מפיו, תורת אמת היתה בסיחה, בשרום וכמישר הלך והעימר לעולם רגל שלישי, והגדיל תורה והאדירי.

(ב) והנה אין מנמתי לערוך את תולדות הנשר הגדול רש"י ז"ל, ולדבר פתכונת רוחו ודרכו בקודש, כי כבר ערכו תולדתו בטוב טעם ודעת החכמים החוקרים דיר יום טוב ליפמאן צונץ (צייטונג פ"ד ד"א וויסענשאַפֿט דעם יודענשהומס, בערלין 1823 צד 277-384). והרב החוקר משה אייזיק הירש ווייס (נדפס בסרונין בבית תלמוד שנה שניה, ובמחברת מיוחדת וויען תרמ"ב, גם בספרו דריו חיד מן צד 321). גם הלאה כתב אודותיו הרב החוקר הרי"א דר' בערלינער, וכמו כן האריך למעניתו הרב החוקר הרי"א עפשטיין במאנאטסשריפט חלק כ"א (1897) ודבריו הם כתובים בהשכל ודעת, והחכם המליץ ה"ר שמשון בלאך הלוי העתיק התולדה שכתב צונץ לשפת קדשנו

* עיין נפשות צדיקים להרב מהר"ל ד"ר לעוויואהן ז"ל צד 100 מה שהביא שם ראיות כי ה"י בווארמש.

מבוא

עם הערות והוספות (לבוב 1840), גם ההכנס ר"י דר. פירסט בספרו ביבליאטעקא יוריאקא חיב (78-90) סופר ומונה כל הוצאות מפרשיי על תנ"ך ועל השי"ם. רק תכליתו בזה לדבר אודות הספרים של האדם הגדול בענקים הוה בעניני פסקי הלכות, כי כתב גם הרבה פסקי דינים, והריץ גם תשובות בעניני הלכה לכל שיאל (כמו שתראה להלן סי' מ"א) גם נמצאים הרבה פסקים אשר תלמידיו הביאו מאשר שמעו מסיו. כמו שתראה שהובא במחזור וויטרי סי' ס"ז צד 35 הלכות נשילת ידים הוסד מפי רבינו תנח נפשו בצרור החיים, ועוד שם סי' רמ"ה (צד 210) וזה הוסד לפני רבינו תנח נפשו בצרור החיים, ונמצא מרשיי פסקים גדולים כמו הלי שהיטה לרבינו שלמה זצ"ל, פירס סי' ר"ה, הלכות טריפות, פירס סי' ר"י"ה, הלי גדה לרבינו שלמה בר יצחק זצ"ל, פירס סי' ע"ה, ומחזור וויטרי סי' תצ"ח (צד 604) ושבלי הלקט חיב (כ"י) סי' ק"י"ו, ניקוד חבשי לרבינו שלמה, שבלי הלקט חיב סי' ט"ו, שמויש תפילין של רש"י פירס סי' ל"ה שבלי הלקט הישלים ה' תפילין (דף קצ"ב ע"ב), והובא בתורתן של ראשונים היא צד 34 מן הלכות קציבות דרב יהודאי נאון, הלי ציצית של רבינו שלמה זצ"ל, פירס סי' ל"ו, שבלי הלקט הלי ציצית (דף קס"ג ע"ב), סדר הפישיות, פירס סי' י"ב, הלי פסח הובא במחזור וויטרי (צד 254) הלכות פסח מכוארות מכות מדרש של רבינו שלמה ב"ר יצחק צרפתי ז"ל, ועיין שבלי הלקט הישלים סי' ל"ו הביא ובר"ל פסח של רבינו שלמה כ"ו, סדר פסח מרבינו שלמה, מחזור וויטרי (צד 281) ועוד הרבה, גם בפירושו להשי"ם ננע הרבה פעמים בניני פסקי הלכות עיין בהקדמת הרי"י מיללעד לתשובת הכמי צרפת צד 26.

הרבה פסקים ותשובות אשר תלמידיו הביאום בשמו ולרוב תלמידו רבינו שנתח בעל מחזור וויטרי, ורבינו שמעי' (אודות רבינו שמעי' נכבדות מדובר בו מההכנס הגדול החוקר הרי"א עפשטיין), כי הוא בעצמו מרוב עבודתו וטירתו בפירושו להשי"ם לא ה"י לו פנאי לכתוב בעצמו כל הפסקים והתשובות, ובפרט כי היה חולה לעת זקנתו, ולא ה"י לו כח לכתוב בעצמו, כמו שתראה בתשובה אהת הובאה בפירס (דפוס קושט' דף ל"ג ע"ד ודפוס ווארש"ו סי' רמ"ב) שהשיב רש"י להיר אברהם ב"ר מאיר הכהן ז"ל ומתהלת: הנני צעיר שעל התתום נגדון בייסורי חולי ומוטל על ערש דוו"י, עת היא לי עתה לבוא בקצהה אשר לא כדת, כי נשכחתי ואולת ידי מלמשוך בעט סופר, ולכן בתי קראתי מפני שהיית הללו והוא כותבו אל אדוני מרי אב תפארת הכהונה הרב רבינו אברהם [ב"ר מאיר] הכהן, אני צעיר מגדולי משרת בית אבי, משיב לו שלום כתלמיד לרב, וידאתי לעבוד על פיו בראותי את הקצין הוה רבי יוסף עובר אצלם, הנני משיב לאדוני דבר כאשר ציווני, במקום ולכן בתי קראתי, יש לתקן ולכן בתי קראתי, כמו שהעיר גם הרב החוקר הרי"א דר' בערלינער בכמע מאנאטשטריפט הלך כיא צד 288, ולדעתו הכוונה כי קרא להדשבים בן בתו של רש"י, והתשובה מובאה בסי' תמים דעים סי' קל"ח (דף כ"ז ע"ד) ורשום שם תשובת רבינו שלמה אל הרב רבי אברהם ב"ר מאיר הכהן ז"ל וחסר שם ראשית התשובה, וכן תשיב תראה בתשובות הכמי צרפת סי' ט"ז הובא בסגנון אחר תש כחי ופי נעלם מלספר תלמות העוברות עלי נל אחר נל עיב רפה ידי כ"ו, והנני קורא לאחד מאחי והוא כותב כ"ו.

ג) והנה הו"ן מהספרים אשר נדפסו הלא המה הפירס ולקושי הפירס (אשר אדבר מהם להלן) נשארו בכתובים: א) ספר האורה, ב) אסור והיתר, ג) סדר רש"י, ד) ספר הסדרים, ה) שאלות ותשובות מפניות בספרים שונים, ואמרתו לדבר אודות

מבוא

הספרים הרב אנה נמצאים בכתב יד ותכונתם, ואם שייכות יש לאחד להשגנו, וכל שמות הסופרים והספרים המוכרים בהם, ואקוה כי יתענו הקוראים הישירים וזה החלי: ך) מספר האורה נמצא בדי אזה העתקות. 1) מכתב יד אהר, הנמצא אצל הכרת כל ישראל הברים בפארז (אליאנין איוראעליט) כתוב על קלף בתבנית שמינית מכיל 150 דפים (302 עמודים) ובכל עמוד חמשה עשר שורות בכתובה מרובעת ספירית, ובסוף הלכות הבית של יין נסך סיים הסופר: זה המהכרת חברו רבינו שלמה לתלמידיו להורות להם הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו, ואחזיכ בסוף הלי נדה כתב הסופר: ונשלם תהלה לאל עולם ספר האורה אשר חיבר רבינו שלמה וציל, ואחזיכ בדרך 151 גרשמים המפתחות. ובסוף הכיין מן דף 152 עד סופו הוא פירוש פי' הלך להרמב"ם דל. בהתחלת הכיין חסרים איזה דפים אשר נאבדו באורך הזמן, והרף הנשאר לפלטה משושש מאד ומנוקב וקשה לקרות את הכתוב בו, והמעתיק שלי' החל להעתיק מרף השני המתהיל כגון מיני דגן, ובין בדברים שאין טעונין ברכה לאחרים במקומן, כגון פירות ויין צריך לברך, והוא בכיין אקספארד קובץ 564 ובכיי של הנאון חידא באמצע פי' עיד המתחיל כל מצות שאדם חייב מוציא את הרבים יד' הובתן, וחסרים מיני סימנים * והתהלת פי' מיד (עייין פי' מיה הערה טיז), הכיין הזה אינו נחלק לסימנים, ההברה הנכבדה הניל מלאו את שאלתי ושלחו אלי הכיין ועשיתי לי העתקה ממנו והנני נותן להם תורה בעד החסד אשר עשו עמדי.

ך) כיי 2) הנמצא באוצר הספרים באקספארד קובץ 563 לפי רשימה נייבויער, (Cod Uri 580) כתוב בכתב מרובע הלך נייר וחלק קלף מכיל 146 דפים (292 עמודים) בכל עמוד 21 שורות, וחסר בהתחלתו, ורף הראשון מאשר נשאר משושש וניקב רק ניכר שכתוב בהתחלת הרף סליק בריכות ותפלות, והוא בכיין חידא סוף פי' ליו, ואחזיכ מתחיל בפי' ליה הלכות נשילת ידים והמציא וזימן והוא גם בכיין חידא פי' ליה, ואיכ חסרים ליו סימנים הנמצאים לנכון בכיין חידא, בכיין לא רשום שם הספר, ומסימן בסימנים וסובב הולך עד פי' ריו והוא גדול יותר מכיין 564 ומן הלכות נדה עד סוף הקובץ העתקתי ניכ, והוא חלק שני מס' האורה אשר אני מוציא לאור עם הערות ומימ, ובסוף הספר בפי' ריו כתוב נשלם יסוד רבינו שלמה בר יצחק דיל ואחזיכ מתחיל דרכן של תלמידי חכמים ונמצא רק ההתחלה והוא במס' דרך ארץ וזשא פי', וכמהזר וויפיי פי' תקיל (צד 721), הוא שם מאמד בפני עצמו ואינו נכלל במס' דרך ארץ ורשום, הלכות דרכן של תלמידי חכמים ועייין גם במס' כלה, בהמשה קונטרסים שההיל הרין קורניל (וויינן תיכיד), ואחזיכ נמצא בכיין, הלכות דרך ארץ ומתחיל שבעה בכבודו של עולם, והוא לפנינו במס' דא וזשא פי', והגי' שם ד' אבות שכנו בכבוד עולם, ובמס' כלה בהמשה קונטרסים (דף ט' ע"ב) הני' שכנו בכבוד העולם, ובמהזר ווישירי שם (צד 724) נמצא מס' דרך ארץ בסגנון אהר, ובכיי מס' האורה נמצאים רק ששה פרקים, ונשלם באמצע הפרק וחסר הדבה, כי נאבדו סופם, והדפים האחרונים מנוקבים וחסרים צדי הדפים מרוב זקנה, הכתב הזה נשלח אלי מואצר הספרים באקספארד, ועשיתי לי העתקה גם מכיין הזה ואכנה כיי ב'.

* הסופר אשר חיבר את המפתח בסוף הכיין הציג פי' א' הלכות אוהו באמה, פי' ב' הלכות בעל קרי, פי' ג' תפלות וברכות וכלל בפי' זה פי' ג' עד סוף פי' ליו שהם נכללים בהי תפלות וברכות ובסוף פי' ליו כתוב בכיין 564 מאקספארד סליקי ברכות ותפלות כי זה הם יחד סימן אהר, פי' ד' רשם ה' נשילת ידים הוא בכיין הניל פי' ליה וכולל עד סוף פי' מיו, ובסוף פי' מיו כתוב ניכ בכיין הניל סליקי להו ה' נשילת ידים, לכן הסהבר מן המפתח רשם ד' סימנים, ובאמת הם מיו סימנים.

(9) כתב יד 3) הוא ניכ באוצר הספרים באקספארד קובץ 564 לפי רשימת נייבויער, והיי מלפנים בעקד הספרים של החכם הגדול הרי חיים מיכל מהאמבורג ז"ל (אשר ספריו נמכרו לאקספארד) ובאוצרות חיים (רשימה מספריו) הובא באות ה' סי' 174 (300) ספר האורה כתב יד לרבינו שלמה ב"ר יצחק (רש"י) דינים כ"י ישן נמצאת בראשו חתימה משנת היא רס"ח 4 ע"כ. הכ"י מכיל 71 דפים (142 עמודים) ככל עמוד 26 שורות בתבנית שמינית כתוב על נייר בכתב ספרדי, ולא נרשם שם הסופר, והתחלתו חנו רבנן ונשמרת מכל דבר רע שלא יסתכל אדם באשה נאה ואפילו היא פנויה, ונמצא ניכ בזה המאמר עשרה מילי דחסידותא דהוה נהוג בהו רב, וכן הוא כן בכ"י מס' האורה שה"י ביד הדיא (עיין להלן) וזה אינו מנוף ספקי דינים ומתחילים מן דין אחוז באמה, ולא נרשמו סימנים, ואשר חסר בהתחלת כ"י 563 עד סימן ל"ז נמצאים לנכון בכ"י הזה, ובסוף הכ"י הוא ה' גדה והסיום ואם כן לא תכנסו לעולם עד שתביאו קרבן לעתיד, והוא באמצע המאמר מה' גדה כי חסרים הרבה דפים אשר נאכרו מן הכ"י, ונמצאים לנכון בכ"י 563 מאקספארד, ועוד נמצאו חרבה דינים בכ"י ההוא, גם הכ"י הזה השנתי מאוצר הספרים מאקספארד ועשיתי לי ניכ העתקה ואני נוהג גם בעד זה תורה ות"ח לראשי בית האוצר על הטוב והחסד אשר עשו עמרי.

(10) כתב יד 4) אשר היו נמצא אצל הגאון חיד"א ז"ל ובספרו שם הגדולים חיב אות א' סי' 76 הביא וז"ל ראיתי ספר האורה כתב יד ומיוחד לרש"י ובו קצת סימנים ויש בסופו איזה ענינים הודראי אינם מרשיי, ויש כמה הלכות מאו"ח ואיסור והיתר דינים בלשון צח ונקי עכ"ל, וכן הביא בספרו פתח עינים מנחות פ"ג את ספר האורה כתב יד בענין עשרה מילי דחסידותא דהוה נהוג בהם רב, גם בספרו בכ"י יוסף הביא הרבה פעמים את ס' האורה כ"י (עיין להלן סי' יד) והנה חשבתי כי הכ"י נאכר ואיננו, וזה לא כביר כתב אלי ידידי הרדיני מוהר"ר יצחק רפאל אישכנזי אב"ד דק"ק אנקונא (איטליה) כי נמצא בירו מעובן הגאון חיד"א ז"ל כתב יד יקר ומאד נעלה וכתובו נמצא גם ס' האורה לרש"י, ושאלתי ממנו לשלוח אלי הכ"י והוא כשוכנו וחסדו שלח אלי הכ"י, והנני נוהג לו תורה וברכה על החסד אשר עשה עמדי תהי משכרתו שלמה מעם ה' אלהי ישראל, הכ"י מסומן Nr. 105 כתוב על נייר בכת"ב ספרדי (ס' בתבנית פאלי על נייר ובהתחלת ספר האורה: כתב הסופר, בעורת השם הגדול הנכור והנורא אתחיל לכתוב ספר האורה אשר חבר הרב הגדול מרנא ורבנא

(*) הכ"י מכיל עוד איזה ספרים, מן דף א' עד דף כ"ט נמצאים פסקים מקדמונים ועל איזה מהם נמצא פרט השנה היא רע"ח, מן דף ל' ע"ד עד דף ל"א נמצאים ליה שאלות ששאל ח"ד יעקב ההסיד ממרו"ש בשאלת חלום מן השמים בהלכות ובפסקי דינין והתשובות שהשיבו מן השמים, ובשם הגדולים אות י' סי' 224 הובא: ואני הצעיר הן כל יקר ראתה עיני קונסרם כ"י משאלות אלו (של ר' יעקב הניל) והתשובות שהשיבו לו מן השמים וע"ש, וגם כשבלי הלקט השלם הביאו, עיין בהקדמה שלי הערה ק', (בעל אוצר הספרים הביא שו"ת הרי יעקב הלוי ל"ב סימנים כ"י רד"א, ואולי יש לתקן ליה סימנים, מן דף ל"א ע"ב עד דף ל"ג נמצא "ספר חיי עולם" ואולי הוא שהביא בעל שם הגדולים באות ה' סי' 75 "חיי עולם ספר קדמון מוכירו המרדכי בהלכות קטנות ומרן ב"י או"ח סי' ר"ן, וראיתי באוצר הספרים אות ה' סי' 551 הביא חיי עולם ספר קדמון כדונים והתננות סתחיל: אלה הדברים אשר יעשה אותם [האדם וחי בהם], וכן מתחיל באמת בכתב יד הניל ולדעת צנצן חיברו רבינו יצחק החסיד ועיין באוצר הספרים שם, ומן דף ל"ד עד דף נ"ב הוא ספר האורה לרש"י (שהביא הגאון חיד"א) ומן דף נ"ג ע"ד עד דף קצ"ט נמצא ספר גדול מכיל שאלות ותשובות.

מבוא

מאור הנולה רבינו שלמה הצרפתי בן כבוד ברבני יצחק זכר צדיק לברכה ובסופו כתוב, תם ונשלם ספר האורה לרשימי וצילי, ומכיל קבוצה סימנים ומהחיל תנו רבנן ונשמרתם מכל דבר רע שלא יסתכל באשה נאה כו', והוא כעין פתיחה ונמצא ניב עשרה מלי דהסידורא דהוה נהוג בהן רב, ואח"כ מהחילים הסימנים ס"י א' דין אוהו באמה ס"י ב' דין בעל קרי ס"י ג' הלכות ברכות ותפלות. והוא כמו שהובא ג"כ בכ"י 564 מאקספארד (שהבאתי לעיל כ"י 3). בסוף הספר בס"י קכ"ז וקכ"ח נמצאים כללי י"ן נסך לרב אהרן הלוי, ובכל ס"י יש שנים עשר סעיפים, והוא הראיה מברצלינה (Barcelona) תלמיד הרמב"ן בעל ברך הבית ועוד ספרים. עי"ן אדותיו באור החיים ס"י 293 והובא הרבה פעמים בס' ארחות חיים, וכללי י"ן נסך אישר נוספו פה בס' האורה (כ"י חידא) מאת מעתיק אהרן נרפסו בס' עבודת הקודש להרשב"א ז"ל אשר נלוו לו ספר בעלי הנפש להראב"ד גם כללי י"ן נסך להראיה ברפוס וויניציא שנת שס"ב גם בסוף ס' האורה מה שהובא אחרי כללי י"ן נסך כתב הרב הראב"ד ז"ל בתשובת שאלה כו', הוא ניב הוספה מאת המופר שהוסף עוד דונים בה' י"ן נסך והוא הראב"ד בעל ההשנות חי בתהלת מאה העשירית לאלף החמישי בעיר פוסקירה [Posquieres] בפריוביציא שבצרפת ונה נפשו בע"ש בחנוכה שנת ד"א תתקנ"ט (זה לערך שבע מאות שנה) ועי"ן אדותיו באור החיים ס"י ע"ט, וגם בעל ארחות חיים ח"ב ס"י ל' (צד 262) בה' י"ן נסך הביא וכן התיר הראב"ד בתשובת שאלה, והובא עוד איזה פעמים בה' י"ן נסך, ובס' תמידים ס"י פ"ג ופ"ד הובא תשובת הראב"ד בענין י"ן נסך, ולזה כוון הנאון חידא שהבאתי למעלה, ויש בסופו איזה ענינים דורא אינם מרשיי כוון להמאמרים שהוסף הסופר אל ס' האורה והי' לו לומר ויש בסופו איזה ענינים שהוסף סופ' אחר כי שהם אינם מרשיי אין ספק בזה כלל. גם מן הכ"י הזה עשיתי לי העתקה ובחרתי בכתב יד הזה לתתו לפני הספר.

(ד) כתב יד 5) ה"י נמצא כתוב על קלף בבית נגזו של הרב ר' יעקב אסא ז"ל ממדינת תוגרמה, והעתיקו הרי"ן הר"י חיים ציאנו, והכ"י ה"י בלוי ומשמשוש ומקומע ולא העתיק רק חלק ממנו, ונדפס בספר הפרדס לרשימי ברפוס קושטאנטינא בשנת ה'א תקס"ז (ערך מאה שנים), ההסכמות הם משנת תקס"ב, והוסף את אשר מצא היינו את הנשאר לפלגה מס' האורה ועפ"י דפוס קושט' נדפס שנית בס' הפרדס דפוס ווארשוי (בשנת תר"ל) בסדר אחר מדפוס קושט' אשר המויל הציג המאמרים בסידור אחר אל הפרדס, ואין סדר למשנה. ולהלן בס"י ט' אתן רשימה מדפוס ווארשוי אנה הם נמצאים ברפוס קושט' (היינו באיזה סימן ברפוס ווארשוי הוא ברך דפוס קושטאנטינא וברפוס קושט' אינם מצוינים הדנים בסימנים) ואנה הם בספר האורה שלפנינו. הכ"י הזה אשר ה"י לפני המויל הנ"ל ה"י מלא שיבושים ונלקה בהס', כאשר העירתי על הרבה מהם בהערות שלי.

(ז) והנה אתן רשימה מכל המקומות אשר הביא המויל מספר הפרדס את ס' האורה עפ"י דפוס ווארשוי אשר מצוין בסימנים גם באיזה דף הוא נמצא ברפוס ראשון דפוס קושטאנטינא, ובאיזה סימן הוא בספר האורה לפנינו ואלה הם:

1) ס"י ז' תיקן קדישו, הוא ברפוס קושט' דף נ"ח ע"ב, ונמצא בס' האורה ס"י קמ"ז, ח.

- (2) מ"י ל"א ה' קריאת התורה, הוא בדפוס קושט' דף י"ט ע"ה, ובס' האורה
 ס"י ע"ג עד סוף ס"י ע"ה.
- (3) ס"י ל"ב קריאת הפרשיות והמועדים, הוא כהך קושט' ס"ב ע"ב ולא נמצא
 בס' האורה לכן בשעות רשם בספר האורה, ובסופו חסר ע"ב מס' האורה.
- (4) ס"י מ"ו ה' העומר, ובדפוס קושט' מ"ג ע"א, הוא כהאורה ס"י צ"א וס"י קמ"ג.
- (5) ס"י צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ז ה' שבת, הוא בדפוס
 קושט' דף ז' ע"ה, והוא כהאורה, סוף ס"י נ"ג וס"י נ"ד עד סוף ס"י ס"א.
- (6) ס"י ק"ח דין הברלה, הוא בדפוס קושט' דף ז' ע"ג, וכהאורה ס"י ס"ב.
- (7) ס"י ס"ב ככ"ב ככ"ג ככ"ד ככ"ה ככ"ו ככ"ז ככ"ח ה' פסח, הוא בדפוס קושט'
 דף י"א ע"ג עד דף י"ב ע"ד ובס' האורה ס"י פ' עד סוף ס"י פ"ג.
- (8) ס"י קל"ג קל"ד קל"ה קל"ו קל"ז ה' פסח, הוא בדפוס קושט' דף י"ב
 ע"ד ודף י"ג ע"א ע"ב ע"ג ע"ד וע"ה, ובס' האורה ס"י צ' וס"י פ"ז פ"ח פ"ט ז).
- (9) ס"י קמ"ג קמ"ד ה' העומר, הוא בדפוס קושט' דף ט"ז ע"ה, וכהאורה ס"י
 צ"א וצ"ב.
- (11) ס"י קנ"ד דיני חול המועד, בדפוס קושט' ט"ז ע"ג, וכהאורה ס"י ע"ט.
- (12) ס"י קס"ה ה' תשעה באב, בדפוס קושט' מ"ח ע"ה, וכהאורה ס"י ס"ה.
- (13) ס"י קע"ז ה' שופר בדפוס קושט' מ"ד ע"ב, וכהאורה ס"י צ"ד.
- (14) ס"י קפ"ו ה' י"ז, בדפוס קושט' כ' ע"ג וכהאורה ס"י צ"ה.
- (15) ס"י קפ"ז ה' סוכה, בדפוס קושט' מ"ה ע"ג וכהאורה ס"י צ"ז.
- (16) ס"י קצ"ד וקצ"ה ה' לולב ואתרוג, בדפוס קושט' מ"ה ע"ד וכהאורה ס"י
 צ"ז וצ"ח.
- (17) ס"י קצ"ז ה' שמיני עצרת, בדפוס קושט' מ"ז ע"ג, וכהאורה ס"י צ"ט.
- (18) ס"י ר"ב ה' הנוכה, בדפוס קושט' ע"ז ע"א וכהאורה ס"י ס"ה.
- (19) ס"י רי"ב ה' שהיטת, בדפוס קושט' כ"ט ע"ד וכהאורה ס"י קמ"ג.
- (20) ס"י רכ"ז ה' טריפות, בדפוס קושט' ל"ב ע"ב וכהאורה ס"י ק"ג.
- (21) ס"י רל"א דין צומח הנודין, בדפוס קושט' ל"ב ע"ג וכהאורה ק"ד וק"ה.
- (22) ס"י רל"ז ה' סימני היות ועופות, בדפוס קושט' ס"ב ע"ד וכהאורה ס"י ק'
 ק"א.
- (23) ס"י רל"ז ה' סימני דגים, בדפוס קושט' ש"ט וכהאורה ס"י ק"א.
- (24) ס"י רמ"ז ורמ"ח ה' בשר בחלב, בדפוס קושט' ל"ה ע"ב וע"ג וכהאורה ס"י ק"י.
- (25) ס"י רמ"ט ססק מספר העתים, בדפוס קושט' ל"ה ע"ד וכהאורה ס"י ק"ז.
- (26) ס"י רנ"א ה' בישולי גוים, בדפוס קושט' י"ז ע"ד וכהאורה ס"י ק"א.
- (27) ס"י רנ"ב ספק רכינו גרשום, בדפוס קושט' י"ח ע"א וכהאורה ס"י ק"א.
- (28) ס"י רס"ח ה' יין נסך, בדפוס קושט' י"ח ע"ב וכהאורה ס"י ק"ג.
- (י) והנה המו"ל את הפרס אשר הוסיף בתוכו דינים מס' האורה והביי שריו
 לפניו ה"י מלא שיבושים ונלקה בחסר, והעירותי עליהם בהערות שלי, ופה אין המקום

ט בדפוס קושט' מספר דין ירקות דין ארבע כוסות דין תהיות ארבע כוסות, סדר לפסח;
 פירש ההגדה, ובדפוס ווארשוי מהופך הסדר ס"י קל"ג סדר לפסח, ס"י קל"ד פירש ההגדה, ס"י קל"ה
 דין ירקות, ס"י קל"ז דין ארבע כוסות, ס"י קל"ז דין תהיות ארבע כוסות, וחסר עליהם הציון, מספר
 האורה רק בדפוס קושט' מצוין על ה' פסח דף י"א ע"ט) גם זה מספר האורה, ומאוב גם על דין
 ירקות ואילך.

לפורטם כי רבים הם, ואביא רק איוה דונמאות, בפרדם ס' ציו מס' האורה מתחיל ואם רוצה לשעום מידי מקדש דאמר רבנן הלכתא טעם מקדש טעם מבדיל כו'. וזה בטעות כי לפני המויל את הפרדם עם הוספת מהאורה הי' ספר האורה מקוטע ומשושמש (כמו שהביא בעצמו בהקדמתו בדפוס קושט') לכן הי' חסר לפניו כל ההתחלה ונשאר רק הסיום מה' קידוש והי' מתחיל הנכיון אשר נשאר לפליטה במלת מידי, והוסף המעתיק המלות, ואם רוצה לשעום' מידי מקדש, וזה שיבוש וציל כמו לפנינו בסוף ס' ניג, ואי משתלי ולא קדיש ושעם' מידי מקדש כאשר הערותי בהערות שלי ס' ניג הערה ג'ט.

וכן בפרדם ס' קניד בהוספה מס' האורה מזיים בסופו מותר לעשות אפילו בפרהסיא כדרכן, נמצא בהאורה לפנינו ס' ניג עוד מאמר ואם אין לו מה יאכל קוצר, ומעמר ודש עד סוף הסימן, והמויל לא העתיק כל זה ונמצא בכל כ"י עיין ס' ג'ט הערה מ"ה. עוד בפרדם ס' ר"ב ה' שחיטה בהוספה מס' האורה בסוף סיים, עד כאן נמצא מה' שחיטה מס' האורה' והי' חסר בכ"י שהי' לפני המויל והביא רק ההתחלה לכן כתב, עד כאן נמצא' והסיום בפרדם שם במלת, ואין' והמויל בדפוס ווארשוי הציג סימן השאלה להורות כי חסר הסיום, אבל נמצא לנכון לפנינו בהאורה ס' קט"ו, עיין שם הערה א' והערה ו'. עוד שם בפרדם ס' רמ"ה בהוספה מס' האורה (דף מ"ח ע"ג שורה י"ב מלמטה) אחר הסיום וכן המנהג כאן, נמצא בהאורה לפנינו ס' קי"ג מאמר החסר בהפרדם המובא מס' האורה, והוא פ"טס הי' תוסס עיין שם הערה ל"ג, עוד שם בס' רמ"ה (דף מ"ח ריש ע"ד) חסר מאמר אחר, שאלה היות של ישראל מגוססת ומופסת יפה ופיה מדובק במסמרות כו', ונמצא לנכון בהאורה לפנינו, ובתחלה חשבתי שהשמיט המאמר בשגנה, אבל אה"כ ראיתי, שנמצא בנוף הפרדם (לא בשם האורה) בס' רמ"ד (דף מ"ז ע"ג) והמויל את הפרדם לא הביא זה בכאן בס' רמ"ה כי כבר הובא למעלה, עיין שם ס' קי"ג הערה ניג, ועוד כהנה וכהנה ותמצאם בהערות שלי.

ולפעמים טעה והעתיק מס' האורה אל הפרדם ב' פעמים הי' העומר הביאו בדפוס קושט' דף מ"ז ע"ד ואה"כ עוד הפעם דף מ"א ע"א, וכן נדפס כן בדפוס ווארשוי ס' מ"ז וס' קמ"ג, בכל פעם כאשר הביא אל הפרדם דינים מס' האורה רשם בראשו מספר האורה' ובסופו, עד כאן מספר האורה', ולפעמים טעה ברשימתו, בס' קכ"ב הי' מסח הביא דינים מס' האורה, ומושך עד סוף ס' קכ"ה, ושכת ולא הציג, עד כאן מספר האורה' כי הסימן שלאחריו ס' קכ"ט איננו מס' האורה.

בס' ל"ב רשם בהתחלתו, מס' האורה' והוא בטעות, ולא נמצא כלל בס' האורה לכן לא רשם בסופו, עד כאן מספר האורה'.

ס' קל"ג חסרים המלות, מכאן הוא מספר האורה' כי בסוף ס' קל"ב סיים, ועד כאן מספר הפרדם' וזה מיותר ולא נמצא כלל בכל הספר שיציין שהוא מספר הפרדם כי הוא ספר הפרדם, רק ציל על ס' קל"ג מכאן הוא מס' האורה, והוא עד סוף ס' קל"ג, ובסוף חסר, עד כאן הוא מספר האורה' וס' שלאחריו ס' קל"ח איננו מספר האורה, בס' קס"ז חסר בסופו, עד כאן מספר האורה', ס' רל"א דין צומת הנידון, חסר בהתחלתו, מספר האורה' אבל בסופו סיים לנכון, עד כאן מס' האורה, ס' רמ"ז ורמ"ח הי' בשר בהלב חסר בסופו, ע"כ מספר האורה' רק הסיום בסוף ס' רמ"ט בפסק מס' העתים סיים ע"כ מס' האורה, ומוסב גם על הסימנים רמ"ז ורמ"ח שלפניו, ס' רנ"א כישולי ניום חסר, ע"כ מספר האורה' רק הסיום בסימן שלאחריו על פסק רבינו גרשום שהוא ניג מס' האורה רשם, ע"כ מס' האורה' ומוסב גם על סימן רנ"א שלפניו:

מבוא

יא) כאשר הבאתי נתתי לפנים הספר את נוסחת כ"י חידאי (הוא כ"י ד') הכ"י הזה נשלם בס"י קכ"ו, ובסופו נמצא ס"י קכ"ז וקביה הוספה מהמעתיק והיא כללי י"ן נסך לרבינו אהרן הלוי (הראיה), גם מאמר מהראב"ד מתשובת שאלה שלו, ובסופו כתוב, תם ונשלם ספר האורה לרש"י ז"ל תהלה לאל בורא עולמי, ולא נמצא בהקובץ הזה ה' נדה, ובכ"י א' שהוא כ"י פאריז נשלם האורה בה"ל י"ן נסך ובסופו כתוב, זה המחברת חברו רבינו שלמה לתלמידיו להורות להם הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו, ואח"כ מתחיל ה' נדה והסיום דם סמא הוא, וחכ"י הסיום עי"ן ח"ב ס"י א' הערה צ"ז, ואח"כ מתחיל שם אמר רבא תבעה לינשא, והוא בס"י ב' המתחיל לפנינו בשמחת חתן נעלה, והסיום מפני שהדם דם בתולים שהוה, ובכאן הוא הסיום בכ"י ולא נמצא יותר, עי"ן שם אות ב' הערה י', ובסוף כתוב סליקן הלכות נדה, ובכ"י ג' (שהוא קובץ 564) חסר הרבה יותר ומתחיל ג"כ ה' נדה לרבינו שלמה ונמצא רק עד שתביא קרבן לעתיד לבוא, עי"ן אות א' הערה ט"ז ובסוף ס"ים תם ונשלם ספר האורה לרש"י, אבל בכ"י ב' (שהוא קובץ 563) נמצא הלכות נדה בשלימות, ואין ספק שהסיום אח"כ ה' נדה מרש"י שהי' בקונטרס מיוחד אל ספר האורה, וה' נדה מרש"י נמצא גם בפרדס (לא בשם האורה) בס"י ר"ע רע"א רע"ב רע"ג ורע"ד ככתבו וכלשונו, גם נמצא בספר איסור והיתר לרש"י כ"י ס"י ש"ו, וכמו כן במחזור וויטרי ס"י תצ"ח ותצ"ט (צד 604 וצד 613) מלה במלה ורשום הלכות נדה בקנה וקודה ארוכות בא"ן מדה לרבנא שלמה ברי' יצחק ז"ל, וכן נמצא בשבלי הלקט ח"ב כ"י ס"י ע"ז (כמו שהבאתי בהקדמה לשבלי הלקט השלם דף י'). ובסוף סיום שם נשלמו ה' נדה שעשה רבינו שלמה ז"ל.

ופה המקום להעיר כי חכמי התוס' הביאו דברים מה' נדה לרש"י רק בשם המחזור וויטרי אשר נמצאים שם, ולא מהפרדס ולא מס' האורה ולא מן איסור והיתר אשר לא היו לפנינו, כמו שתראה בתוס' כתובות ס"א ע"א ד"ה מחלפא הביאו וז"ל: במחזור וויטרי ס"י ה"ר שמע"י שהיו נוה"ר רש"י אפילו שלא ליתן מסתח מידו לידה, והוא לפנינו במחזור ה' נדה צד 608, והרא"ש כתובות שם ס"י כ"ד הביא זה בשם רבינו שמע"י סתם, וכן תשוב תראה בתוס' נדה דף ס"ז ע"ב ד"ה אם סמוך הביאו אבל במחזור ה"ר שמריה [צ"ל ה"ר שמע"י] מפרש בשם רש"י דבכל הגוף שייך חפיסה, והוא במחזור ה' נדה צד 609 והובא בפרדס ס"י רע"ג, והמרדכי ה' מקואות הביא זה בשם ר' שמחה שפירש במחזור וויטרי.

ובס' האורה כ"י ב' (קובץ 563) נמצא אחר ה' נדה עוד הרבה דינים הנמצאים גם באיסור והיתר כ"י לרש"י, לכן העתקתי כלם בשלימות ויחדתי אותם בהלק שני מס' האורה, וציינתי סימנים מן ה' נדה ס"י א' עד ס"י קנ"ט וערכתי גם עליהם הערות ומזמ כ"ד ה' הטובה עלי:

יב) שמות הנאונים והקדמונים המובאים בס' האורה היא וה"ב עפ"י סדר אי"ב, ה"ר אברהם, (ח"ב ס"י ס"ב) מפי ר' אברהם נ"ע וכן הובא כן באיסור והיתר ס"י ג"ו, ובמחזור וויטרי ס"י רנ"ט (צד 222) ובפרדס ס"י י"ז [מפי רבי ז"ל צ"ל מפי רבי אברהם] והובא הרבה פעמים בתוס', עי"ן מבוא להרשיה (צד 10), ובתוס' ברכות מ"ה ע"ב ד"ה שאני הביאו וכן עשו בנות רבינו אברהם חמיו של רבינו יהודה עפ"י אביהן כ"ו, ובתוס' חולין ק"ז ע"ב ד"ה וכל הובאו הקשה ה"ר אברהם בן הרב ר' משה, והוא רבינו אברהם מרינגסבורג או"ז ח"א ס"י תשמ"ד ועי"ן בהקדמה לשבלי הלקט מה שהבאתי בהערה מז"ו, ועי"ן נחלת שד"ל צד 6 שהביא הרבה גדולים בשם ר' אברהם:

הרי אשר בר' יצחק הלוי. (חיא סי' קי"ג) אחד מתלמידי רבי יצחק הלוי העיד עליו שהתיר לרבי אשר בנו ביוצא ונכנס יותר מפ"ס ורבי אמר לי אפילו שהה יום אחד כו', ובפ"ד מס' האורה סי' רס"ח (מיט ע"א) בטעות אחד מתלמידי רבי יצחק הלוי העיד עליו לומר אשר בנו. והציג המו"ל בדפוס ווארשוי סימן כוכב להורות כי בלתי מובן, וכדפיס קושט' (דף י"ט ע"א) כתוב כך: אחד מתלמידי ר' יצחק הלוי העיד עליו לו אשר בנו. וגם הלשון הזה משובש. והובא לנכון לפנינו. והוא חי בדור רש"י והיה בנו של רבינו יצחק הלוי רבו של רש"י (עיין להלן) ומה שהובא ורבי אמר לי הכונה לרש"י ז"ל:

רבינו גרשום (חיא סי' קי"א*) הובא פסק רבינו גרשום. וכן הובא כן בפ"ד מס' האורה סי' רנ"ב. הוא רבינו גרשום מאור הגולה נפטר ד"א ת"ת ולדעת אהר נפטר תשפ"ה, ומלבד פירושו לתלמוד בבלי חיבר גם הלכות טריפות והובא בתוס' חולין מ"ו ע"ב ד"ה אל"ו. שהביאו חז"ל וכן משמע מתוך הלכות טריפות דרבינו גרשום. וכן עוד שם מ"ז ע"א ד"ה הייג. ומתוך הלכות טריפות של רבינו גרשום. עוד שם בתוס' ד"ה אי וכן פסק רבינו גרשום. עוד שם ד"ה ואי כתוב בהלכות טריפות של רבינו גרשום. וכן דף מ"ח ע"א ד"ה אמר ובהלכות טריפות של רבינו גרשום כתב. וכן המרדכי חולין פ"ג סי' תרפ"ז הביא וכן משמע בה' טריפות של רבינו גרשום מאור הגולה. וכן הובא ברוקח סי' שפ"ג. ובס' התרומה ה' טריפות. ובעל שבלי הלקט כ"י חיב סי' מ"ג הביא פ"ד של רבינו גרשום ז"ל כמו שהבאתי בהקדמה לשבלי הלקט השלם דף "ע"ב. ושם בהערה סי' רל"ו הבאתי בשם בעל שם הגדולים (חיא אות ג') סי' צ"ו) רבינו גרשום מאור הגולה בס' שבלי הלקט ח"ב מביא הרבה תשובות ממנו. וגם שמצא בפסקים של רבינו גרשום מאור הגולה ז"ל. נראה שחיבר פסקי הלכות מלבד תשובות לכל שואל עכ"ל. ואולי מה שהובא בס' האורה בס' ק"ג והובא בפ"ד מס' ר"כז מס' האורה ורשום. פסק טריפות' הוא מפסקי טריפות של רנמ"ה. וגם הובא בתמים דעים סי' ק"ג ורשום. פסקי טריפות' ורש"י ביצה כ"ד מע"ב הביא ותשובות רבינו גרשום מאור הגולה מצאתי כמותי. ועיין עוד אדותיו בס' אור החיים סי' 677 והרי' מיללער בהקדמתו לתשובות חכמי צרפת סי' י"ב ובמבוא למחור' ובנחלת שד"ל צד 12.

ה"ר דוד הלוי. (סי' קי"ג) ואוסר היה רבי דוד הלוי כו'. כ"ה בכ"י א"ב וגי' מספר האורה. אבל בכ"י ח"ד"א בטעות ר' יהודה הלוי. וגם בפ"ד מס' רס"ח (מ"ח ע"ג) ניכר בטעות. ובחיב סי' פ"ב שלשה דברים שאל רבי את ר' דוד הלוי. וסי' קכ"ג עד שמצא סייג לדבריו מרבי דוד הלוי. וכן בחיב סי' קמ"ט מפי ר' משולם וכך קיבל מפי ר' דוד הלוי. וכן הוא באו"ה סי' קמ"ג. וראיתי במאנאצין צד 69 הביא החכם החוקר ד"ר נראם שבס' אסופות נמצא מפי ר' שלמה. וכך קיבל מפי ר' דוד הלוי. ומצאתי בנחלת שד"ל (צד 45) שהביא ניכר בשם ספר האסופות (דף קכ"ז ע"ב) מותר לישא י"ן בקובע במוט בשני גוים כו' מפי ר' שלמה וכך קיבל מפי ר' דוד הלוי. לכן נראה שצ"ל לפנינו גם באו"ה מפי ר' שלמה. והי' בזמן רבותיו של רש"י. והריב בעל אור החיים סי' 744 הביא אולי רבינו שמואל בר' דוד הלוי הוא בנו והוא חיבר הסליחה בעריה ה' אלהי רבת צררנו מנעורי. וקונה לטיב אמונים שררה. ורש"י שאל מאתו כמיש בס' הפ"ד מס' בשר בחלב סי' רמ"ה ר' דוד הלוי הוא ליה קדירה וכף וקערה כו' ואנא בענא מקמי דרבי כו'. וכן בס' הישר סי' ת"ט ג' דברים שאל רבי את ר' דוד הלוי ורבי זה הוא רש"י. וכן עוד בפ"ד מס' סי' קצ"ט בה' חנוכה והציינן רבינו דוד הלוי

מבוא

ניע להדליק זה בפתח זה וזה בפתח אחר, והובא גם במדרכי בימ שליב, ועיין בשבלי
הלקט השלם בהקדמה בהערה ע"א:

רב האי גאון, (ס"י מ"ד) ופסק רבינו האי ד"ל, עוד שם קרוב לסופו והכי חוינא לרבינו
האי גאון ז"ל, לקוח מן הרי"ף ברכות פ"ו, עוד שם ס"י ס"א הגאון רבינו
האי ז"ל אמר שאין צריך לחזור ולהנעילה, וכן הובא בפרדס ס"י קכ"ד מספר האורה
ועיש בס"י ס"א הערה ח' הארכתי בזה, עוד שם ס"י צ"ז אמר רב האי דרכו של
לולב כו', גם הובא הרכה דברים הנובעים מדברי רב האי גאון אף כי לא הזכירו
בשם, כמו בס"י ליב שליה צבור הנכנס לבידיכ ומצא צבור שהתפללו בלחש כו'
כל הסימן הוא דברי רב האי גאון, והובא בתשובת הגאונים שערי תשובה ס"י ק"ב,
וכן ס"י ל"ז ומנהגא דרבנן דכר עייל איניש לבי כנישתא וקא מצלי ציבורא בלחש
כו', עד סוף הסימן, הוא דברי רה"ג והובא באלפסי ברכות פ"ג בשמו, וגם בפרדס
ס"י ס"ב הובא זה בשם רב האי גאון, ס"י מ"ה פת הבאה בכסופין פירוש הוא פת בין
מתובלת כו', עד בבית המשתה, הוא לשון רבינו האי גאון, והובא בערוך בשמו בערך
כסן, עוד שם חוץ ממושק ואיובד מלת ואובד אין לה מובן כלל, בכ"י א' וב' הנ"י
ואובד ובכ"י ג' ואזכר, וכל הנוסחאות בטעות, והמלה לא נמצא בנמרא ברכות מ"ג
ע"א, ונאמר רק חוץ ממושק, רק מצאתי בהאשכול צד 68 שהביא על כל המונחין
מברכין עצי בשמים חוץ ממושק שמחיה בא שמברכין מיני בשמים, וכתב רב האי
דה"ה [צ"ל דהוא] זכאר עכ"ל, לכן אין ספק שבעל האורה הביא המלה הזאת שהוסיף
רב האי גאון וצ"ל ואזכר, ובכ"י ג' מספר האורה ואזכרי צ"ל ואזכרי, עוד שם שהוא
גליא, לקוח ג"כ מרבינו האי, עיין שם הערה פ', עוד שם שעיקרו שמן ומערבין בו
כמה מינין כו', לקוח מרבינו האי גאון, עיין הערה פ"ב, שם ס"י מ"ט והלכתא אסור
לתפור שני בנדים, הוא דברי רה"ג, הובא בשערי תשובה ס"י ס"א, ובתמים דעים ס"י
קל"ד הוא בשם אביו רב שרירא גאון עיש הערה ה', שם ס"י ג' ולענין הפרשת חלה
מן העיסה אפילו ליש כו', הוא לשון רה"ג, הובא בשערי תשובה ס"י מ"ו, ס"י ג' ו
הובא וכד מכנסין לבי כנישתא ובעי למידע אי הוו עשרה כו' לקוח מן דברי רה"ג
הובא בס' העתים, עיין הערה ג', וכן בחיב מס' האורה ס"י י"ח בדין פהרת כלים כך
השיב רב הנגאל ורב האי:

הנגיד (ס"י ס"ב) והנגיד פסק הבדיל מאחת מהן מותר לעשות מלאכה, וכן הובא,
בפרדס מס' האורה בס"י ק"ה, והכוונה לרבי שמואל הנגיד, וזה נובע מס'
העתים אשר הביא הרבה פעמים את ר' שמואל הנגיד, עיין זכר נתן צד 129, 130,
134, וכתב שם ג"כ וכתב הנגיד, ור' שמואל הנגיד חיבר גם ספר הלכתה גבורתא
(הנאבד מאתנו), ועיין בשערי ציון אשר הוצאתי לאור הביא בצד 35 וה"י באחרית
ימיו (של רב שמואל חפני) הרב ר' שמואל הלוי מקורטבא, וברח מצד הגוירות
למילוקא, וחבר ספר בכל התלמוד קראו הלכתא גבורתא, ונעלה ענן כבודו בשנת
ד"א תתפ"ז:

ר' יהודאי גאון, (בחיב ס"י קצ"ו) וזה תיקון הנט מפי מר רב יהודאי, עיין בס"י
שאחר זה ערך הלכות מסוקות:

ר' יהודה בר' ברזילי הברצלוני, עיין בס"י שאחר זה, ספר העתים:
רבי יוסף הגדול, (ס"י ק"ג) וכן נשמע על ר' יוסף הגדול שהתיר זרק גוי היינו
אם הגוי זרק דבר להוך היין (לא הובא בפרדס ס"י רס"ח) הוא
רבינו יוסף טוב עלם, וגם במדרכי ע"ז ס"י תתמ"ז הביא הדין הזה וכתב וכן נשמע
על רבינו יוסף הגדול שהתיר זריקה בנוים, וכן הנהיג אחיו עכ"ל, והוא המאמר

מבוא

שלמנינו ובמקום וכן הנהיג אחיו כתוב למנינו וכן הנהיג כל דורו, לכן ברור שציל במרדכי וכן הנהיג אחריו:

ר' יוסף בר יצחק (בחיב ס" קכ"ד) הגני יוסף בר יצחק לא לחלוק על דבריהם באתי כי אם להוסיף בו וכן הוא באיסור והיתר כ"י ס" ק"כ

דין נט וכן הוא במחזור וויטרי בכ"י המונח באקספארד מספרי הזר דוד אפסענהיים ז"ל, והוא קובץ 1100, ומשונה מן מחזור וויטרי הגדסם עפ"י כ"י הנמצא בבריטיש מוזיאום בלאנדאן, והחכם גיבוער ברשימה שלו מכ"י אקספארד כאשר הביא את הקובץ 1100 ומברר כל הנמצא בכ"י הוה, הביא ג"כ כי נמצא דין נט והובא שם הגני יוסף בר יצחק לא לחלוק על דבריהם באתי כו', לכן דברי האורה ואויה נובעים ממחזיו, והנה הר"י יוסף בר יצחק כאשר הביא בעל אור החיים ס"י 1049 ה"י תלמיד רבינו תם, ושאל ממנו ככתוב על ספר הישר ס"י תרי"ט, והתומים שם שלמה בר יצחק, יוסף בר יצחק, ושם בס"י תרי"ט תשובה מרית אל הרב ר' שלמה ולהיר יוסף, ויכנהו בחור זקן, ובס"י תרי"ט נמצא עוד שאלה לרית, ובס"י הישר שהר"ל הרהיג דר' ראזענשאל הוא ס"י ל"ח וששום על השאלה שאלה מחרד יוסף בר יצחק מאורליינס לרבינו תם, וכן בס"י ל"ז שאלה מאורליינס לרית ועיש בהערה שלו, וחתם שם יוסף בר יצחק, ובס"י תרי"ג (ובהוצאת הרב הגדול דר' ראזענשאלה ס"י ל"ט) נמצא תשובת רית אליו ויכנהו אחי ר' יוסף מים שאין להם סוף, והוא הריץ תשובות עם רבינו יהודה מספריו כמובא בהנהגות מספקי המרדכי סוף קידושין שאלה ממנו וחתם יוסף ברבי יצחק, ואח"כ השיב לו, וחתם ואתה חכם כמלאך ושלוש כנפס משרתך תלמידך יהודה בר יצחק, הוא הנקרא שיר ל"און חד מבעלי התוס' ונודד בשנת תתקכ"ז, ונתבקש בישיבה של מעלה בשנת תתקפ"ד (מהרש"ל בתשובה ס"י כ"ט), ובעל אור החיים הביא וז"ל ודע כי טעות נפל בתשובת מהר"ם דפוס פראג ס"י תקע"ח שמכ"א ופסקו רבינו יוסף בר יצחק ור' שלמה בר יצחק, ואלמלא כוון להרב ר' יוסף בר יצחק לא היה מקדימו לרש"י, ולדעתו צ"ל ר' יוסף בר שמואל, והוא ר' יוסף טוב עלם, אבל במח"כ שנה ברואה, כי זה אשר הובא שם הוא ר' יוסף בר יצחק הנודע אשר חתם ביחד עם ר' שלמה בר יצחק בס"י הישר שהבאתי למעלה, ור' שלמה בר יצחק זה, איננו רש"י רק אחד אשר ה"י שמו ג"כ ר' שלמה בר יצחק, והוא אשר חתם ביחד עם תלמוד רית הר"י יוסף בר יצחק, אשר חי ערך מאה שנים אחרי רש"י והוא ר' שלמה בר יצחק מאורליינס [Orlean], וראיתי כי גם הרש"ל בנחלה שד"ל צד 20, הביא ר' יוסף בר יצחק ה"י עם רש"י מרדכי ס"י שכיח (הסימנים הם לפי דפוס ריווא), וגם הוא טעה בזה כי זה שחתם עם ר' שלמה בר יצחק, הוא איננו רש"י, ועיין מה שכתב הרה"ג מוהר"ר הי"ם נתן דעמביצר ז"ל בהערותיו לספר הראב"ייה דף כ"ב ע"א, וגם לדעתו הוא איננו רש"י ע"ש, ועיין גם מה שכתב הרב החכם הגדול דר' גראס בספרו Gallia צד 34, וראיתי בתולדות רש"י להרב החוקר מהרא"ה ווייס צד 49 הביא וז"ל ס' איסור והיתר כ"י לא נודע מחברו אבל גם בזה יש השערה כי בליקושים ברין הגט כתוב הגני יוסף בר יצחק לא לחלוק על דבריהם באתי כי אם להוסיף וחושב אני שזה ר' יוסף בר יצחק הוא המסדר, והיא השערה רחוקה ולא כוון אל האמת, כי הובא כן בשמו במחזיו, ובס"י האורה, וכן הובא זה באויה.

רבי יעקב בר יקר, (ס"י ק"י) והעיד ר' יעקב בר יקר, בפרדס ס"י רמ"ז מס' האורה בטעות ר' יהודה בר יקר, עוד שם ד"ה וששאלתם י"ן של ישראל והעיד מורי ר' יעקב שהיה מעשה בקולוניא והתירה בשתייה, וכן הובא בפרדס ס"י רכ"ח (דף מ"ח

מבוא

ע"נ) מס' האורה, וכן בחב"ב סי' ח' אני שמעתי בבית מדרשו של רבינו יעקב בר יקר, ועוד שם בסי' מ"ז וכן אמר לו רבו רבינו יעקב הזקן משום אביו ובמחזיו סי' נ"ג הובא וכן אמר לו רבו ר' יעקב בר יקר הזקן משום אביו, ובסידור רש"י הובא נ"ב וכן אמר ר' יעקב משום אביו, עוד שם בסי' נ"א ר' יצחק בר יקר, צ"ל ר' יעקב בר יקר, וכן באריה ובמחזיו סי' ס' (צד 288) בטעות ר' יצחק בר יקר, ומצאתי כי הובא לנכון בסידור רש"י, ע"ן שם הערה ד', עוד שם סי' ע' ר' יעקב בר יקר, עוד שם סי' קנ"א, אני שאלתי את רבינו יעקב בר יקר ואמר לי, כיה בפרדס סי' ס"ד ובאיסור היתה, ובמחזיו סי' ס"ז, הובא בשם רש"י בשור ארז סי' קס"ה ששאל את רבי יעקב בר יקר והבי' שם הביא, כן כתוב בספר הפרדס, וכן כתוב בהנהגות מיימוניות פ"ו מה' ברכות, הובא הרבה פעמים בפרדס, ובמחזור וויש"י ובאיסור והיתה, והביא רש"י בפירושו להשי' סוכה ל"ה ע"ב חולין מ"ו, וכן הובא בתוס', ובמחזיו סי' שביא צד 358 הביא רש"י וז"ל ולא כחולק על רבינו יעקב בר יקר שלא הנהיג כן, כי ידעתי מדתו בחר לו בנדולה מכלום, והנהיג עצמו כאסקופה הנדרסת, ושם עצמו שורי שריים ולא מלאו לבו לעשרת הראוייה לו, לחרש דבר בדרורו כו', והוא הי' רבו של רש"י ותלמיד רבינו גרשם מאור הגולה ורבו של ר' שלמה בר שמשון :

הרב ר' יצחק פאסי (הרי"ף) (בסי' ס"ט) אחר הסיסם ואפילו בחול לאכלו בשהיטה נמצא בכ"י א' כ"י פאריז הוספה וכן פסק הרב ר' יצחק פאסי וכל המאמר דהכי הלכתא דבכמה בעינן שבעה ימים עד וכלל'א דמילתא לא נמצא בכ"י ב' ונ' ולא בכ"י חידא ולא בפרדס מס' האורה סי' קמ"ח (דף כ"ט סעי' שורה ד' מלמטה), ואין ספק שנוסף בכ"י, ע"ן שם הערה ס"ב, ואף כי נמצא בפרדס סי' י' שהובא קריאות התורה והפסוקים של רבינו יצחק פאסי, בכל זאת לא נזכר יותר בכל ספר האורה, גם לא במחזור וויש"י, ובסידור רש"י, כי עוד לא נתפשט ספרי האלפסי באשכנז, בעת אשר רש"י הי' עוד בחיים, ורש"י לא הביאו בשום מקום, אף כי חי בימיו, והלך לעולמו עוד ב' שנים בטרם אשר רש"י הלך למנוחות, כי האלפס נפטר ביום ג' י' אייר דא תתפג' והוא כנן תשעים שנה (ע"ן מה שכתבתי אודותיו בספר השנה שנה רביעית צד 184), ורש"י נפטר ביום ג' כ"ט תמוז תתס"ה, בכל זאת מצאתי כי המסדר מספר האורה כבר ראה את ספרי האלפסי והשתמש בהם, והביא דברים מהם אף כי לא הזכירם בשם, כמו שתראה סי' י"ח ומפירשי רבנן הימ ביחיד כו', הוא לשון הרי"ף ברכות פ"ג, סי' מ"א בירך על היין שלפני המזון כו' פירוש י"ן ששותין לאחר סעודה כו', לקוח מהרי"ף ברכות פ"ו (דף ל"ד ע"א), עוד שם וקמן היודע למי מברכין מומנין עליו וכן הלכה ואמרו רבותא והוא שנכנס ליג כו' והכי חזינן לרבינו האי גאון ז"ל הוא לקוח מן הרי"ף ברכות פ"ו (דף ל"ט ע"א), עוד שם שנים שאכלו דגן ואחד אכל ירק מצטרפין כו', הוא לקוח מהרי"ף ברכות פ"ו (דף ל"ט ע"א) ע"ן שם בהערה ל"ט, וראיתי כי הראיש ברכות פ"ו סי' כ"א הביא זה בשם הרי"ף, עוד שם והי' בלא שום מים עד ברכת הארץ וברכת המזון נתן לתוכו מים, הוא לשון הרי"ף, ע"ש הערה מ"ו, סי' מ"ה נובע הרבה מהרי"ף והעירות עליהם בהערות, סי' נ"א בומן הספינה נוששת כו', לקוח מהרי"ף שבת פ"א, ונובע מרבינו חננאל ע"ש הערה ב', עוד שם והיבא דשכח פת בתנור וקדש עליו היום, הוא נ"ב מהרי"ף שם, ע"ן הערה ג', סי' נ"ב גרסינן בנמרא דבני מערב, נובע מהרי"ף סוף עירובין ע"ש הערה נ"ב, סי' נ"ג ובערבי שבתות כו', נובע מהרי"ף פסחים ר"ש פ"ו, ע"ש הערה א' ובי', עוד שם ולא כל צמוקין שרי לקדושי עלוהי אלא כנון כו', ומרא דריותיה חלא, כל זה הובא ברי"ף פסחים פ"י במאמר אמרי רבותא, סוף סי'

ניג גוי שלקט עשבים כו', עד סופו, הוא לשון הרי"ף שבת פ"ו, וכן הובא בהרא"ש שבת פ"ו ס"י י"ב, ס"י נ"ז והמפטר עולה למנין שבעה היכא דלא אפסיק בקדיש כו', הוא ברי"ף מגילה פ"ד בשם רב נטרונאי גאון ע"ש הערה ד', ס"י נ"ז האי טירפא דאסא אסור פ"י ליתן עלה של הדם בתוך הנקב של חביות שקשה בו את היין, הוא מרי"ף שבת פכ"ב, ע"ין שם הערה ל"ט. עוד שם מעלין אונקלי שהוא מעדה, יש לתקן שהוא אלמערדיה, והוא לקוח מן הרי"ף שבת פ"ד ע"ש הערה נ"ו, ס"י ס"ז הביא תוספתא אין לועסין מוסתקי, והוא כאשר הובא ברי"ף שבת פ"ד ע"ש הערה כ"ה, ס"י ס"ג ופי' חולין כתיפו כו', הפי' נובע טהרי"ף מ"ק פ"ג ע"ש הערה י"א, ס"י ס"ט הביא מאמר והוא מירושלמי אשר הביא הרי"ף ע"ש הערה כ"ז, שם מניה אדם עירובי חצרות ונימא הכי כו', כל הלשון הוא מרי"ף ביצה ר"ש פ"ב ע"ש הערה כ"ט, ועוד הרבה פעמים הובא מאמרים אשר נובעים מהרי"ף, והעירותו עליהם בהערות והרבה פעמים שהביא פירוש כך וכך, והוא הפירוש שמפרש הרי"ף:

ר' יצחק הלוי הוא רבו של רש"י ז"ל (ס"י ק"יג) אחד מתלמידי רבי יצחק הלוי העיר עליו לרבי אשר בנו כו', עוד שם וכן הורה ר' יצחק הלוי, עוד שם בסוף הסימן אעים שנראה לרבי יצחק הלוי, בח"ב ס"י ס"ז השיב ר' יצחק הלוי לרבינו שלמה בר יצחק בענין נקור הצבי והאיל, התשובה הובאה גם בתשובות הכמי צרפת ס"י ס"ט, והובאה במרכזי ר"ש פ' גיד הגשה (ומיוחסה בטעות לר' יצחק בר יהודה) ובארזו היא ס"י תמיד ובחפש משמונים ס"י י"ג הוא לנכון לר' יצחק הלוי, וכן בשבלי הלקט ח"ב כ"י נ"ב מיהסה לר' יצחק הלוי, כמו שהעיר הר"י מיללער שם: וע"ין בהקדמה לשבלי הלקט השלם דף ו' ע"ב הבאתי בשבילה ח"ב כ"י ס"י ס"ז י"ז סיים תשובה לרבינו שלמה, ובס' כ"ז הביא סגן לויה רבינו יצחק לוי השיב בתשובותיו לר' שלום בר' יהודה וכן הובא בפרדס ס"י רל"ח, ובס"י מ"ג הביא כי שאל מרשיי ובס"י צ"ג הביא גאון רבינו יצחק הלוי, וכן בפרדס ס"י קס"ח והגאון ר' יצחק לוי ביטלו בוורמשא, עוד שם וכן הורה ר' יצחק, שם ס"י קע"ג ותשובת הלוי הכוונה לר' יצחק הלוי, שם ס"י קס"ב ור' יהודה בר ברוך ור' יצחק בר' לוי מתענין ממחרת יו"ב, ובלקוטי הפרדס י"ג ע"א הג"י הנכונה ור' יצחק לוי, ובמחזורו צד 381 הובא כל זה וגורם ר' יצחק בר' יהודה, ושעות הוא, כי ר' יצחק הלוי לתור ור' יצחק בר' יהודה לתור, ואולי ה"י כתוב שם ור' יצחק סתם והוסיף המעתיק, בר יהודה, עוד שם ס"י קפ"ט רבותינו הלויים אומרים שמעולם לא נהגו וגם בפני אביהם רבינו יצחק הלוי נ"ע, והלויים הם ר' יעקב ור' אליעזר ור' שמואל, ס"י רכ"ח מעשה בא לפני רבני לותר ר' יצחק הלוי ור' יצחק בר' יהודה (כי ר' יצחק הלוי איננו ר' יצחק בר' יהודה וה"י נ"ב ר"ב), ס"י רמ"א רבינו יהודה כהן הזקן כשהייתי לומר אצל ר' יצחק הלוי, והובא גם בפירושו להש"ס, ובפרדס נמצא איזה פעמים סתם ר' יצחק, ובוודאי הכוונה לר' יצחק הלוי כמו ס"י קנ"ה וכן נוהג רבינו יצחק, ס"י ק"ס והגאון ר' יצחק, ס"י קע"א ופי' ר' יצחק, ס"י קצ"ט שאילה זו מרבינו יצחק, ס"י רס"ה הורה רבי יצחק, ומראב"ן דף מ"ט ע"ג וס"ט ע"ד נראה כ"י ה"י בוורמשא, והוא ה"י תלמיד ר' אליעזר הגדול פרדס ס' רל"ח, וה"י ראש ומנהיג בוורמיוז, כמו שהביא האר"ז ח"ב ס"י ק"מ בשם רש"י שכתב ואם רבינו הלוי שם הרברים על לבו בשעת המכנסין שה"י דבר ומנהג לדור ועל ס"ו יצאו ויבאו, אומר אני מקום הניחו לו אבותיו להתגדר, והלך לעולמו בשנת ד"א תת"ל כמובא

ביוחסין:

ר' יצחק בר' יהודה ה"י נ"ב רבו של רש"י ז"ל (ס"י ק"יג), כמה ימים סמך רבינו שלמה על דברי הרב הגאון ר' יצחק בר' יהודה שה"י אומר

כו. וכן בחיב סי' עינ חתם שם יצחק ב"ר יהודה. וכיה באריה סי' ע"ג. ובתשובת חכמי צרפת סי' ע"א. עוד שם בהאורה סי' ס"ח השיב ר' יצחק ב"ר יהודה לרבינו שלמה בר יצחק ניע על ניקור הצבי והאיל. והובא נ"כ באריה סי' נ"ג. וכן בתשובת חכמי צרפת סי' ס"ז. ובחפש מאמונים סי' י"ד. ובאויז סי' תמ"ד. ובשבהיל חיב כ"י. ובמדרכי ריש מ' ניד הנשה. עוד שם סי' ס"ז. ויצחק ב"ר יהודה לבן דודו ר' מנחם ב"ר מכיר וששאל על הריאה שנוקבא אותה ואינה מכבצת טריפה והובא בתשובת חכמי צרפת סי' ע' והתם בסופו יצחק ב"ר יהודה. וכן הובא באריה סי' ס"ז. ובמחזיו צד 624. ובפרדס סי' רס"ב. והובאה בס' הישה סי' שצ"ט. עוד שם סי' ע"א וששאלתם על הכבר. ובסוף חתם יצחק בר יהודה הובאה בפרדס סי' רכ"ב ובשבהיל כ"י סי' י"ג. והובא הרבה פעמים במחזיו והיהני רש"ה במבוא השבס כלם וכן הובא בפרדס סי' כ"א ושמעתי שנהלקו ב' חכמים בדבר במנצא רבינו יצחק ב"ר יהודה ור' שמואל בן דוד הלוי. רבינו יצחק צוה להספיד ברני ושמו. וכן הובא בשבלי הלקט סי' קי"ג. וכן עוד הובא בפרדס סי' ק"ס והנאון ר' יצחק ב"ר יהודה היי אוכל ערב סיב ביצה אחת כ"י. וכן הוא במחזיו צד 225. ובשבלי הלקט סי' רס"ה. עוד בפרדס סי' קנ"ב אלו תשובות שאילות של ר' יצחק ב"ר יהודה. וכן הוא במחזיו צד 289 עוד בפרדס סי' קצ"ט שאילה זו מרבינו יצחק. והובא הרבה פעמים ברש"י בגמרא ובפ"י לניך ובתוס' והוא הי במנצא בקרוב משנת ד"א תתי' עד תתי"ג. והי תלמוד ר' אלעזר הגדול. ועיין בהקדמת ר"י מיללער לתשובת חכמי צרפת. ועיין בהקדמת שבלי הלקט הערה קי"ג. והוא הוא ר' יצחק הצרפתי שהבאתי שם ועיש הערה קכ"ד:

ר' יצחק בר מנחם (חיב הלי' נדה סי' א') ובספריו של רבינו יצחק בר מנחם לא נרשינו ליה. וגם באויז הלי' נדה סי' שס"ג הובא כן. וגם שם הגי' ובספריו של ר' יצחק בר מנחם הגדול לי' לה. והביא כן בשם הרשב"ם. וכן הובא באריה סי' ש"ז וכן בפרדס סי' רע"ג ושם כתוב בר מנחם הגדול. והובא גם במחזיו וויטרי סי' קי"ט (צד 90) מפני אשר שמע מורי רבינו יצחק כי הגאון ר' יצחק ב"ר מנחם מתיר לקרות בחומשים כביה"כ ולברך כמו בסת' הגתטר בנידין צוה לכתוב תשובתו ולשלחה לפני הגאון להשיב עליה כ"י. וכן עוד שם בהל' ציצית סי' תקי"ט (צ" 635) הביא וכן נהנה הגברת אחותו של ר' יצחק בר מנחם ומסיה שמעה כ"י. ואחותי היא אשר הובאה גם בהל' נדה שם וכן הנהיגה מרת כלל' אחותו משמו (של רבי יצחק בר מנחם) את בנות עיריה וכן הובא בן בארו. שם אחותו מרת כלל' ובפרדס סי' רע"ג כתוב מרת כלל', ובאריה מרת קלל' (כך מנוקד שם) אבל במחזיו שם מרת בילא וציל כלל'. ור' יצחק ב"ר מנחם בס' י"ז הובא תשובה ממנו ומתחלת תשובה זו השיב הגאון ר' יצחק ב"ר מנחם לתלמידו ר' אלעזר בר יהודה לקבלון [Cavaillon Dop. Vaueluse] ורבינו שלמה ז"ל היה מקנתר עליה ועוקרה. ועוד נמצא תשובה ממנו בס' סיב. כאשר העיר הרב ר"י מיללער הובאה במדרכי סי' דמ"ב ובתשובת מהר"ם סי' התקריב והתום יצחק בן מנחם. גם עוד שם סי' ס"ג נמצא תשובה ממנו שהריץ ל"ה אלעזר הגדול רבו והר' יצחק ב"ר מנחם כאשר העיר הרש"ה במבוא למחזיו נזכר ברש"י שבת סי' ע"א דיה לכיפה. גם נזכר ברש"י בי"ג ו' ע"ב דיה מחלוקת. כך שמעתי משום ר' יצחק בר מנחם ונראה בעיני. וכן נזכר ברש"י שם כי ע"ב דיה או. ובסוכה מ' ע"א ז"ה היג. ובתוס' נישין כ"א ע"ב דיה יצא. וכן נזכר במדרכי סוף פ"ד דבי"מ ז"ל ועוד יש בידי תשובה מר' יצחק בר מנחם שהעיד על ר' יוסף טוב עלם כ"י :

ר' יצחק ב"ר משה (ס" קי"ג) וכן הורה רבי יצחק בר' משה. ובפרדס ס" רס"ח (דף מ"ח ע"ג) הובא מס' האורה, וכן הורה ר' יצחק, וחסרים המלות. בר' משה' וכן חסרים בהאורה כ"י חירא. ונמצא לנכון בכ"י א' ב' ונ', והובא גם בפרדס ס" קניה וס" רי"ח עי"ן להלן ס" ל"ה. ור' יצחק ב"ר משה הובא בשבלי הלקט ח"ב כ"י ס" י"א. והרשד"ל בנחלת שד"ל (צד 25) הביא כי הובא במרדכי, ועוד שם צד 35 הביא מס' האסופות כ"י (דף ק"ה ע"ב) ר' נתן המכירי שאל את ר' יצחק ב"ר משה. וגם נמצא ברמב"ן דף קמ"ט סוף ע"ן שאילות ששאל ר' נתן המכירי את ר' יצחק ב"ר משה.

ר' מנחם בר' מכיר (ח"ב ס" ס"ט) ר' יצחק בר' יהודה לבן דודו ר' מנחם בר' מכיר, וכ"ה באורה, והתשובה מובאה בתשובת חכמי צרפת ס" ע"ן, והובאה בס' הישר ס" שכ"ט, וזוה נראה כי ר' מנחם בר' מכיר ה"ן בן דודו של רבינו יצחק בר' יהודה, ובמחז"ן ס" תקי"ג (צד 624) נמצא שאילה זו שאל ר' מנחם בר' מכיר את בן דודו רבי יצחק בר' יהודה יום המילה שחל להיות ביום תענית צבור כ"ו, ובא"ו ח"ב ס" ק"ט הובא וזו תשובת רבינו יצחק בר' יהודה וצ"ל שהשיב לר' מנחם בר' מכיר וצ"ל בן דודו על יום המילה כ"ו א"כ ה"ן ר' מנחם בר' מכיר בן דודו של ר' יצחק בר' יהודה, ובפרדס ס" רס"ב כתוב שאילה נשאלה מרבינו יצחק בר' יהודה מילה שחל להיות ביום תענית צבור ולא הוזכר שם השואל, וכן בבית האוצר לשר"ל (דף נ"ז ע"ב) הובא תשובת ר' יצחק בר' יהודה לבן דודו ר' מנחם בר' מכיר ע"ב, ור' מנחם הובא בפרדס ס" קס"ו שאלתי אני מנחם, וס" קצ"ו תשובה שהשיב ר' יצחק בר' יהודה לר' מנחם, גם בס' האסופות כ"י ק"ל א' הובא שאילות אלו שאל ר' מנחם בר' מכיר את רבינו יצחק בר' יהודה כאשר הובא בנחלת שד"ל צד 32, ור' מנחם בר' מכיר היה נקרא גם רבינו מנחם המכירי וה"ן אחי רבינו נתן, ובפרדס ס" ק"ג תשובה של רבינו נתן לרבינו מנחם אחיו, ובס" רל"ג תשובה של רבינו נתן שהשיב לרבינו מנחם, וגם בשב"ה"ל השלם בס" ר"ל הביא רבינו נתן שאל לר' מנחם אחיו, ובס" ר"צ הביא שאילות אלו שאל ר' מנחם לר' נתן אחיו, ובח"ב כ"י ס" י"ב הביא מצאתי בשם ה"ן מנחם שפ"י בשם ה"ן יצחק בר' מאיר וצ"ל, ועי"ן בשב"ה"ל בהקדמה הערה קמ"ב, וגם בלקו"מ הפרדס (דף י"ט סע"ד) הובא ואני מנחם אומר, ושם דף כ' רע"ב ואני מנחם רוח אחרת עמי, ושם דף כ' ע"ב אבל אני נתן אחיך, וגם במרדכי פסחים פ"ב ס" תקנ"ו הובא תשובה לר' מנחם שהשיב בנגרר חפה שנמצאת במצה אפויה, והוזכר בא"ו ח"ב ס" ק"ט, ומובאת תשובת ר' יצחק בר' יהודה אליו בספקי רקנ"ט ס" תקפ"ט וכאשר הביא בעל אור החיים היה משכן כבודו במנצא וששאל גם לרבונו ווארמש אחרי מות ר' יצחק הל"ן, ועי"ן חפ"ש מטמונים תשובה ראשונה ושם צ"ל ר' נתן בר' מכיר ור' מנחם בר' מכיר, והוא אשר חבר הקינה, אבל אעוררי על גזירות הקהלות בשנת תתנ"ו אשר היתה בימיו וגם חבר עוד כמה פיוטים ומלחות עי"ן צונ"ג ליטעראטור נעשיכמע צד 158 ובעמודי העבודה צד 189.

ר' משה רבינו הגדול (ס" קי"ג) אמר ר' משה רבינו הגדול, ובפרדס ס" רס"ח (מ"ט ע"ג) בהוספה מס' האורה כתוב אמר רבינו הקדוש ולא נזכר שמו, ולא נודע לי מאומה אדותיו.

ר' משולם (ס" קמ"ט בח"ב) מפי ר' משולם וכך קיבל מפי ר' דוד הל"ן, וכן הוא באיסור והיתר ס" קמ"ג, ובוודאי הוא ר' משולם בר' משה המובא בפרדס ס" קס"ח, ור' משולם ב"ר משה שאל את ס" אריות יושבי ירושלים עיר הקדש

בענין והשיאנו, וכן במחרו סי' שכ"א (צד 360), ועוד בפרדס סי' י"ט ואלו שאלות ותשובות שהשיב רבינו משולם בר משה לאחיו ר' נחמ"י, גם בפרדס סי' ר"ל נמצא תשובה ממנו לאחיו ר' נחמ"י.

ר' נתן בר מכיר (חיב סי' נ"ג) הוא אחיו של ר' מנחם שהבאתי לעיל ועיין בסי' נ"ג הערה ד'. ועיין אודותיו להלן סי' ל"ד ערך ר' נתן בר מכיר.

ר' עזריאל (חיב סי' ס"ד) על ומסליא לעשות סיים כך שמעתי מפי מורי ר' עזריאל ובארה סי' נ"ט כתוב כך שמעתי מפי מורי ר' עזריאל, ובתשובת חכמי

צרפת סי' ע"ג בסוף התשובה חתום עזריאל ברבי נתן עיין סי' ס"ד הערה נ', והוא המובא במחרו סי' ש"יו (צד 353) תשובה ממנו, והובא שם את שלום ידידי קרובי החבר ר' שמחה בר יצחק אני צעירו החתום דורש עם שלום קרובתי הגביר ובן יקיר יגדל כדושים וחתום עזריאל בר נתן, ועוד שם (צד 354) הוסיף ר' יצחק דורבלי עוד תשובה לרבינו עזריאל בר נתן וחתם ג"כ עזריאל בר נתן, ובשבה"ל השלם סי' ה' אבל אני שמעתי מפי ר' הכהן שהר"ר שמואל דשירון [צ"ל טרוטרון והוא הרשב"ם] והבירוי היו עוסקים בברכת התורה ואתא עליהו ר' עזריאל אמר להן כו', ועיין בהלכות קדם מה שכתב הרשד"ל, ובבית האוצר (דף ק"ד) הביא בתשובת הגאונים כי שה"י בידו הובא ר' עזריאל בר נתן, ועיין אור החיים ומובא בתשובת מהר"ם בר ברוך ד"ס סי' תתס"ו, ובהג"מ ר"ש הל' יבום וחליצה, ובמסקי רקנטי סי' ס"ו, והוא הנוכר בתוס' חגיגה י"ז ע"א וקדושין ה' ע"א וב"ק ע"א, ועיין בתשובות חכמי צרפת סי' ס"ו, וע"ש בהקדמת הר"י מיללער שהובא במנהיג ה' ספח ס"ט, והוזכר בהגהת מרדכי ב"מ סי' השואל ובפי"ד רע"ז ובהגהות מרדכי סי' ד"ב, ובי' הדברות לבעל העיטור סוף ר"ה :

רבינו שלמה (רש"י) (סי' ק"ג) כמה ימים סמך רבינו שלמה על דברי הרב הנאון ר' יצחק בר' יהודה שה"י אומר כן, ושוב חזר בו שלא להטריח

כל כך כו' והובא בפרדס סי' רס"ח (מ"ח ע"ד) מ"ח האורה, עוד שם וכן ההגיו רבינו שלמה, ובפרדס סי' רס"ח (מ"ח ע"ד) הובא במעות וכן המנהג כפי דעת רש"י ז"ל, ובעבור זה נסגרים המלות האלה בדפוס ווארשוי כי בלתי מובנים, עוד שם וכבר זמן מרובה אני תמהתי ושאלתי על זה וחתירו ל', וגם אני שאלתי כעין זה מרבינו שלמה מורה צדק בשעת ליתוי והתיר ל', וסימן לדבר אמר לי כמצחק, מה שגשפך לארץ אסור, ומה שנותנין ככלי סותר, ולדעתי המלות, מורה צדק, מיתרים כי רש"י לא מכונה בשום מקום, מורה צדק, וזה הובא בנוף הפרדס סי' רס"ד ושם ליתא מורה צדק, וכן הובא בסי' האסיפות כי ה' י"ן נסך בסופו בשם האורה, עוד בחיב הל' נדה סי' א', ובמחרו סי' תצ"ט, ובפרדס סי' רע"ב, הובא וכבר ה"י אנשים שחולקים על רבינו שלמה בר יצחק בכך שהן אומרים שמיום שפוסקת בו סופרתו למנין :

רבי שמואל הלוי מגרמז'א (סי' ק"ג) אמר לנו רבי שמואל הלוי מגרמישא, ובכ"י א' ב' ו' אמר לנו המורה ר' שמואל הלוי מגרמישא,

וכן הובא בפרדס סי' רס"ח (דף מ"ח ע"ב) מ"ח האורה הוא כמו לפנינו בכ"י חיד"א, ובנוף הפרדס (לא בשם האורה) בסי' רס"ב הובא זה ג"כ ושם הג"י אמר לנו המורה ר' שמואל מן ווארמישא, וראיתי בתמים דעים סי' ק"ד הביא פסק מספר העתים ובאמצע המאמר הביא הדין נתערב י"ן במים אמר לנו המורה רבינו שמואל הלוי מגרמז'א אם נתערב מים ביו"ן, הוא המאמר שלפנינו בהאורה, ואולי נוסף בסי' תמים דעים מ"ח האורה, או סי' האורה שאב מ"ח העתים, עוד שם וכל רבותי אופרין בהנאה חוץ מרבי שמואל הלוי לברו, וכן הובא בפרדס מ"ח האורה סי' רס"ח (מ"ח רע"ד) גם הוא

המבוא בפרדס סי' קמ"א שמעתי על החבר ר' שמואל כ"י וטעם הדבר מפי אביו הגאון, וכן הוא בלקוטי הפרדס דף י"ח ע"ב, ובמחירו סי' רע"ד צד 225, והוא ר' שמואל הלוי, וכן הביא הרשיה במבוא למחירו, ולזה כוון הרמב"ן בתורת האדם ענין שבתות וי"ט בשם נמקי הצרפתים, מעשה ועמד רבינו שמואל מאכלתו, הוא המאמר שהובא בפרדס ובמחירו, וכן מצינו אותה מעשה בראב"ן דף פ"ד ע"ב וז"ל ומצאתי הרב ר' שמואל הלוי בורמשא עמד מאיכלתו כו', ור' שמואל הלוי הוא בן רבינו יצחק הלוי מוירמשא שהי' אחד מ"בותיו של רש"י (עיין לעיל ר' יצחק הלוי) ובנחלת שד"ל (צד 48) הביא ר' שמואל בר יצחק הלוי בנרמזיא שהובא במרדכי, וכן הביא מס' אסיפות, רבינו שמואל בן רבינו יצחק הלוי הנהיג בעיר וורמשיא :

ר' שמואל הגנדר עיין לעיל ערך הגנדר.

ר' שמואל הכהן (סי' ק"י) מעשה שבא לפני זקני ר' שמואל הכהן ככף בשך שבחשו בה קדירה של חלב, כיה גם בכ"י נ', ובכ"י ב' לפני

זקנינו, ובפרדס סי' רמ"ז מס' האורה כתוב לפני זקנינו ר' שמואל הלוי, ולא ארע מדוע נשתנה וכתוב ר' שמואל הלוי במקום שבכל ר' כ"י כתוב ר' שמואל הכהן עוד שם ולאחר כך שאלתי את ר' שמואל הכהן מורה צדק והורה כמו כן וזה נשמט בכ"י חידא ומצא לזכרון בכ"י א' ב' ונ' וחסר גם בפרדס סי' רס"ח (דף מ"ח סע"א), ואחרי המלות וכן הורה רבי יצחק חסר, ואחרי כן שאלתי את ר' שמואל הכהן מורה צדק והורה כמו כן, עוד שם וכדומה לנו שנשוב את רבי שמואל הכהן יורה האמת ובפרדס סי' רס"ח (דף מ"ח סע"ג) וכדומה לנו השיב [צ"ל שנשיב את] ר' שמואל הכהן יורה האמת, ובשבלי הלקט סי' קמ"ט הובא ר' שמואל ב"ר אהרן הכהן בשם הר"י משה כמנצא, ואולי הוא הוא, ור' שמואל הכהן הובא בפרדס סי' כ"ג שאלתי אני עמדם מרבינו שמואל כהן משמו של ר' נתן, וכן בס"י קמ"א ור' שמואל כהן ור' לוי אף הן מתעספין כמו כן :

ר' שמואל ב"ר דוד (סי' קי"ג) אבל ר' שמואל ב"ר דוד אוסרו בהגאון, וכן הובא בפרדס מס' האורה סי' רס"ח (דף מ"ח ע"ג), ובעל שבלי הלקט סי' קי"ג הביא בגאנצא נחלקו שני גדולי הדור ר' יצחק ב"ר יהודה ור' שמואל ב"ר דוד הלוי, וכן הובא כן בפרדס סי' כ"א עוד הובא בשבלי הלקט בס"י ל"ב, ורע"ה הגאון הר"י שמואל בר דוד, ובעל שם הגדולים אות ש' סי' 93 הביא כי השבה"ל סי' רע"ח הביאו, ונס הרשד"ל בנחלת שד"ל צד 48 הביא כי הובא במרדכי, וכן במחזור ויטרי סי' קכ"ג (צד 93) בהוספה שם אשר רשום עליה ת' (ר"ל תוספות) הובא הגאון רב שמואל בר דוד הלוי הורה שמתירים ליום לקרות בתורה אפילו שלא במקום כהן כו', והוא המאמר שהביא המרדכי, וכן הובא זה בשבה"ל השלם סי' ל"ד, וכן הובא זה בפרדס (לא בשם האורה) בלקוטים דף נ"ח ע"ג, והובא ברש"י סנהדרין צ"ז ע"ב כך מצאתי כתוב בשם ה"ר שמואל בר דוד ז"ל :

ר' שניאור (סי' קל"ה בח"ב) העיר רבי על אדם גדול ומנו ר' שניאור ב"ר יהודה ב"ר ברוך, וכן הובא באיסר והותר סי' קכ"ט, וכן מצאתי הובא במחזיו ה"י ססח סי' צ"ב (צד 291), וכן הביא כן בעל שבלי הלקט ענין שבת סי' ס"ז, ובעל שהיג אות ש' סי' 190 הביא רבינו שניאור ב"ר יהודה ב"ר ברוך וצ"ל כי שבלי הלקט שבלת ס"ז, ומביא ראיה ממנו שהוא אדם גדול וכו', ובהקדמה לשבה"ל סי' ר"י הבאתי דברי שהיג, וראיתי בנחלת שד"ל צד 47 הביא ר' שניאור ב"ר יהודה בר ברוך הובא בשו"ת כתב יד על קלף היא 39 והביא ג"כ כי הובא במחזיו ה"י ססח סי' צ"ב :

יג) שמות הספרים המובאים בהאורה היא וחבי:

בראשית רבה. (כתיב ס" סיד) וכן הוא באויה ס" נ"מ. הביא מאמר מכיר והוא ס"א
אות ג', וגם חכמי התוס' ברכות ס' ע"ב דיה מסליא לעשות הביאו

את המדרש וכ"ז בקצת שינויים. וכן הובא בשנה"ל ס" ג' בשם רש"י :

ברייתא דרבי אליעזר (ס" קי"ג) מצאתי בברייתא דריא שמשא רבינו גזר עליו

בשמים. הוא בסדר"א סמ"ג. ולפינו חסר. ובתנחומא בלק

ס" כ"ז שעדיין לא נאסר יין של גוים ובספרי בלק פסקא ק"לא. והצירוף מלא יין

אצלה שעדיין לא נאסר יין של גוים לישראל. וכן במדרש אנדה. (אשר התצאתי

לאור) בלק פניה ומתחלה היין של גוים היה מותר לישראל ומאותו היום נאמר. וכן

בסנהדרין ק"ז ע"א ועדיין לא נאסר יין של כותים.

ספר בכשר על גבי נחלים (ח"ב ס" א') כדאמרינן בגיז בכשר על גבי נחלים וז"ה

באורה ס" ש"ו ובפרדס ס" רע"ב. ובפרדס הגי' דילפינן

בשר על גבי נחלים (ח"ב ס" ס"ה) ואני מצאתי בסדר בכשר על גבי נחלים. וז"ה

באורה כ"י ס" קמ"ז וכן בתשובת חכמי צרפת ס" ס"ב וצ"ל בספר בכשר על גבי נחלים.

הוא ספר בפסקי דינים ונאבד מאתנו. וזכור בתוס' יבמות ל"ד ע"א דיה מתוך. גם בס'

הישור ל"ח ס" ה'. והרוקח ס" רכ"ז הביא וכן פסק רב יהודאי גאון בבשר על גבי

נחלים. ולדעתו הכונה שפסק בן הובא בכשר על גבי נחלים. ועיין שם הגדולים ח"ב

אות ב' ס" 229 ובאוצר הספרים אות ב' ס" 678 הביא בכשר על גבי נחלים רבינו

שמואל הנגיד הלוי חברו. ויש מיחסין אותו לרבינו חס. ובלקוטי מהרי"ל מיחסו לרב

ביבי גאון. ובעל סדר הדורות טעה כי חשב ר' שמואל הלוי חברו ע"ש. הספר הזה

הובא הרבה פעמים בס' אור ורוע :

הלכות פסוקות (ס" קי"ג) דהכי אמרינן בהלכות פסוקות דמר רב יהודאי גאון וכן

הובא בפרדס מס' האורה ס" רס"ה (מ"ח ס"ב) ושם הגי' דהכי

אמרינן בהלכות גדולות פסוקות דמר רב יהודאי גאון. וכן בס" ג' הלכות הלה הובא

ובספיקא נמי שיעור חלת עיסה. כוונתו להלכות פסוקות וגם בעל העתים הביא בספיקא

וכוונתו להלכות פסוקות עיין וזרון לראשונים לירידי הרב החוקר המצוין מהרי"א

הרכבי בהערה 116 :

הלכות גדולות (כה"ג) אם לא הזכירו בשם נמצא הרבה דברים הנובעים מבה"ג.

כמו שתראה ס" מ' והיכי דמסני על כיון נהרא עד סוף הסימן לקוח

מבה"ג ברכות פ"ה ושאלתות ב' מצורע ס" צ'. וכן בס"י מאן דבעי למיכל נהמא

עד שפיר דמי. הוא לשון הבה"ג ברכות פ"ו (דף ט' ע"א). ס"י מיד ופת צנומה בקערה

כי ליכא שלימה כו' הוא מבה"ג ברכות פ"ו (דף ז' סע"א). שם והיכא דאיכרי ואכל

נהמא ואשתלי ולא שרי המוציא כו'. הוא מבה"ג ברכות פ"ו (דף י' ע"ג). שם והיכא

דאכיל ומספיקא ליה אי בריך אי לא בריך. הוא מבה"ג שם שם. עוד שם והיכא דאכיל

נהמא וצריך לאפניו כו' לקוח מבה"ג שם שם. עוד שם דכיון דשרי המוציא כחדא

איקבעו להו כחובא. לקוח מבה"ג ברכות ה"ז (מ' ע"ד). עוד שם וכד אכיל כוית דגן

כו'. נובע מבה"ג ברכות פ"ו (י' סע"ד). ס"י מ"ה פת הבאה בכוסנין. פירוש הוא פת

מתובלת כו'. עד בבית המשתה. הוא לשון הבה"ג. הובא בערוך ערך כסן בשמו. עוד

שם כגון בישראל וכוורי וכל מיני בישולא כו'. לקוח מבה"ג ברכות פ"ו (י' ע"ב). ועיין

במגן ב"י אות ס" קע"ז. עוד שם כגון תמרי ורימוני ושאר מיני מגדי ואייתגון ואכיל

להון בתוך הסעודה. הוא לשון הבה"ג. וע"ש בהערה ס' שהובא מבה"ג. שם כל אילן

מבוא

נדתרי טרפיה. הוא לשון הבהיג ברכות ס"ו (ו' ע"ב). עיין מה שהעירותי שם בהערה ס"ה. ס"י מ"ז אסור להרביע כלאים כ"ו, ואסור למימר ליה לנוי לא-כועי כלאים, הוא לשון הבהיג כלאים (דף ס"ז ע"א). ס"י ס"ג והיכא דנפיק שכבא מקמיה פניא כ"ו. כל המאמר לקוח מבהיג ה"ל אבל (מ"ב ע"ג) ומתחיל שם והלכתא היכא דנפיק כ"ו, וכן הובא במאה שערים להר"יץ נאות ז"ל ה"ל אבל (דף מ"ד) שהביא זה בשם גדולות ססוקות :

ירושלמי (ס"י ג"ב) ירושלמי מפני מה אמרו מערבין בחצירות, הוא בירושלמי עירובין פ"ג ה"ב (דף כ"י ע"ד) (עוד שם) נרסינן בנמרא דבני מערבא, הוא בירושלמי ביצה פ"ה ה"ב (דף ס"ג ע"א). ושם הוא באיזה שינויים קטנים, ונובע מן הר"יף סוף עירובין, עיין שם הערה כ"ב. עוד שם (ס"י ס"ז) ונפוח בהמה ביוש שרי מחבט אסור סיים ירושלמי, והוא בירושלמי ביצה פ"ג סוף ה"ז (ס"ב ע"ב) ועיש הערה ק"מ. עוד שם (ס"י ע"א) ירושלמי אסור להתענות עד שש שעות בשבת הוא בירושלמי תענית פ"ג ה"ג (ס"ז ע"א). (ס"י ע"ב) הובא בשם ירושלמי עד מתי מברכין על הלבנה כל זמן שתראה כחצי חמיטה, לא מצאתי בירושלמי לפנינו, גם הערוך בערך המט לא הביא הירושלמי, רק מאמר מן משנה מעשרות פ"א מ"ז ונותן לחמיטה ופ"י המלה קערה. ס"י צ"י ירושלמי דציץ עדיש באחיב שכך היו כתובים במקל, לא נמצא לפנינו בירושלמי.

ולפעמים לא ציין ירושלמי והמקור הוא בירושלמי, כמו ס"י ס"ח הביא אמר רבי חנניא בשאין שם אויה, לקוח מירושלמי ביצה פ"ד ה"ג (דף ס"ב ע"ג) כמו שהבאתי שם בהערה י"א. עוד שם ס"י ס"ט ואין שוממין את המנעל, נובע מירושלמי ביצה פ"א (ס"א ע"א). כמו שהבאתי בהערה ק"ב. עוד שם (ס"י ע"ט) וצדין חיות ועופות ודגים וכו', הוא בירושלמי מ"ק סוף פ"ב (דף פ"א סע"ב) בקצת שינויים, ועיין מה שהעירותי שם הערה כ"ב, וכן בהאורה ח"ב ס"י ליה האוכל מצה בעיפס כאילו בא על ארסתו בבית חמ"ו ולוקה, בתלמוד ירושלמי, הוא בירושלמי פסחים פ"ק ע"פ היא והובא בא"ה ס"י י"ט ובסדור רש"י ה"י שרתה בל"ם, ובמחז"ו צד 260, וכן (בס"י מ"ה) הביא הירושלמי, והוא בפסחים פ' ע"פ היו, והובא בא"ה ס"י ל"ז :

ספר העתים (ס"י ק"י) הובא פסק מספר העתים בדין בשר בחלב וריחא מילתא, והובא גם בסדרם מס' האורה ס"י רמ"ט, ובסוף סיים ע"כ מס' האורה, ובכל בו ס"י ק"ו (דפוס וויניציא דף ק"ב ע"א) הביא דין זה בשינוי לשון קצת וכתב וכן נמי כתב רש"י ז"ל בשם בעל העיטור בספר האורה, וכוון לדברי האורה שלפנינו, רק מה שהובא בשם בעל העיטור הוא ט"ס, כי רש"י לא הביא את העיטור שחיברו ה"ר יצחק ב"ר אבא מ"ו ממרשילאה שחי אח"יו ערך מאה שנים, והביא בספרו שנת ד"א תתקל"ט, גם הביא שנת תתק"מ, עיין שערי ציון מהרב ר' יצחק לאמיש ואשר העירותי בהערה תפ"ג, רק צ"ל בשם בעל העתים והוא המובא לפנינו פסק מספר העתים, ומצאתי בארחות חיים ח"ב ס"י ס"ח (צד 330) הובא לנכון הריש ז"ל בשם בעל העתים, וידוע כי הכלבו הוא לקוח כלו מס' ארחות חיים, וראיתי בס' תמים דעים ס"י קס"ב הביא ניכ זה מספר העתים וידוע כי ספר העתים חברו רבינו יהודה בר ברזילאי הברצילוני ז"ל חי במאה התשיעית לאלף החמישי בין ד"א תת"ל לד"א תת"ק, והיו תלמיד מרבינו יצחק בר ראובן אלברנלוני, כמו שהביא הרשב"ץ בחשובה ח"א ס"י פ"ה ותלמידו ה"י ה"ר אברהם אב"ה, וס' העתים טובא בתוס' ברכות י"ז ע"ב ד"ה תרי, ובשערי ציון צד 40 הביא: הרב הגדול הנשיא ר' יהודה בר ברזילאי אלברצלוני חבר חבר גדול ונכבד בכל התלמוד דרך סירוש ופסק ארוכה

מבוא

מארץ מדה ורחבה מצי ים שם חשך לאור ומעקשים למישור ואשר ראיתי מספריו הוא ספר העתים. ושם בהערה תצד כתבתי הספר היקר הזה נשאר בכתובים ונמצא תי הרב החכם הרשודה וראוי ונכון להוציא הספר לאור עולם לשמחת אוהבי דורשי תורה וקדמוניות ישראל. וכעת שמח לבי מאד כי זכיתי לראות הספר יצא לאור עי חברת מקיצי נדרמים עם באור מאת הרחיצ הרוף ובקי מהריר יעקב שור אביד דקין קוטב. אבל לדאבון נפש כל דורשי תורה לא נמצא הספר בשלימות :

שאלות דרב אחאי גאון (סי' פ') בה' פסח ואמר רבא העושה את ביתו אוצר. כל המאמר הוא לשון השאלות פרשת צו סוף סי' ע"ה התחלת המאמר הוא מנמרא פסחים ו' ע"א ועל זה כתב השאלות מיס' איתחייבוי לא איתייב במילי דפסח כו'. כמו שהובא בהאורה עיני שם הערה י"ד. וכן המאמר ומאן דקא בעי למיזל בספינתא או באורחא רחיקה כו'. הוא ניכר משאלות שם במאמר שלפניו. וכיה בכהני ה' פסח (כ"ט ע"א) ונרשם בנליין. פסקי. ונראה כי המסדר מהאורה. שאב את זה מהשאלות. עוד בחיב הל' נדה (פ"א א') הביא בשאלות דרב אחאי. וכיה באויה סי' ש"ג. ובפרס סי' רע"ד. ובמחזיו צד 612 ועיין שאלות פ' תריע סי' פ"ו :

שערים דרב האי (חיב סי' ע"ד). הוא מוסב שם למטה לסי' ע"ד וכיה באויה סי' ס"ט. ובתשובת חכמי צרפת סי' ע"ד. ושערים דרב האי גאון הובא גם ברש"י בי"מ ל"ט ע"א ד"ה מדדוק. וכן חכמי התוס' יבמות מ"ח ע"ב ד"ה חיבא הביאו וכן פירש בשערי דרב האי. וכן גיטין י"ד ע"ב ד"ה והכמים בשערים דרבנו האי. בי"מ ה' ע"א ד"ה אין וכן פירש בשערים דרב האי. ובהקדמה לשבחי' הערה רמ"ב הבאתי בעל אוצר הספרים הביא בערך מקח וממכר כפי הנראה חיבר עוד על הלכות וקראם בשם הכולל שערים. ומהם ספרי הדינין והפקדון. ומצאנו קדמונים רבים שקראו לספריהם. שערים' ויש קדמונים שקורין לסי' משפטי שבועות דרב האי ניכר בשם שערי שבועות. עיין תולדות רה"צ הערה כ"ב :

תוספתא (פ"י ל"ה) תניא בתוספתא כל שמוציאה עליו מעיקרו כו'. הוא בתוספתא כלאים פ"ג והובא גם בכהני ברכות פ"ו (דף ה' סע"ד). וגם רב יהודאי גאון ריש מתיבתא בשורת הגאונים ליק סי' מ"ה הביא את התוספתא. עיין מה שהעירותי שם בס"י מ"ה הערה ס"ח. עוד שם (ס"ו ס') תוספתא אין לועסין מוסתכי בשבת. הוא בתוספתא שבת פ"ג. והתוספתא הובא ברי"ף בשבת פ"ה. עיין שם הערה י"ב. ובפרס סי' ק' מס' האורה הובא תוספתא אין לועסין מוסתכי בשבת לרפואה. עוד שם (ס"י פ') נכרי שהלוה את ישראל על המצו. הוא בתוספתא פסחים פ"ב. ועיין שם הערה י"ט. גם לפעמים הביא מאמרים הנובעים מתוספתא אבל לא הזכיר בשם. כמו סי' ס"ט. וכולן שעשו בין אנוסין בין שונגין כו'. הוא בתוספתא ביצה פ"ד. והרא"ש ביצה פ"ה סוף סי' ב' הביא המאמר הזה בשם ירושלמי. ויפה העיר הרב בעל קרבן נתנאל סי' י"ב כל הספרים ראשונים ואחרונים כותבים כן בשם ירושלמי ולא מצאתיו. אך נמצא ברייתא זו בתוספתא פ"ד עכ"ל. ועיין מה שכתבתי בהערה קמ"א. וכן עוד שם אין הפין ואין מנרין. הוא בתוספתא סוף ביצה. ע"ש מה שכתבתי בהערה קנ"ב. וכן בחיב סי' כ"ט שנינו בתוספתא דנזיר. הוא בפ"ד והובא באויה סי' ט"ז ובמחזיו

צד 258 :

תנחומא (סי' מ"ט בסופו) ומפני מה נזרו תורה על שעטנא. הוא נובע מתחומא הגרסא מכבר בראשית אות ט'. וראיתי בארחות חיים חיב צד 225 שהביא בסוף

ה' כלאים והריש דיל כתב טעם אחר מפני מה נזרה תורה על שעטנו ועל כלאים מפני שקין הביא בו, וכן הובא בכל בו ה' כלאים (דף ק"ב סע"ד) בשם הריש וכוונתו לסי' האורה שלפנינו, ולא נכון הנייה הרב המויל את ח"ב מס' איח שציל הראיש במקום הריש, עיין סי' מ"ט הערה כ"ג:

תשובות הגאונים (סי' ק"י) בתשובות הגאונים מצא רבי, והובא גם בפרדס מס' האורה סי' רס"ח (מיט ע"ג). עוד שם בתשובות הגאונים מצאתי. (סי' ק"י בח"ב) בתשובת הגאונים מצא רבי, (סי' קנ"ט בח"ב), מצא רבי בתשובות הגאונים, וכן הובא בפרדס בסופו בלקוטים (דף נ"ט ע"ג):

תורת כהנים (ח"ב סי' א') וכן באויה סי' ש"ו, ובפרדס סי' רע"ב (דף נ' ע"א) דמרבין תהי' בנדתה בהוייתה עד שתבוא במים בתורת כהנים:

י"ד) הספרים מקדמונים אשר הובא בהם ספר האורה:

ספר תמים דעים מהראב"ד ז"ל נדפס בספר תמת ישרים (וויניצא שפי"ב), (כסי' קמ"ג) מביא בשם סי' האורה, הביאו לפני רבי דניס קטנים לאחר שנתבשלו ונמצא ביניהם דני טמא והנשירין רבי בו, הוא בסי' האורה סי' ק"ט, וכן הוא בסי' איסור והיתר לרש"י כ"י סי' ע"ו בקצת שינויים, וכן הובא בתשובת חכמי צרפת סי' ע"ט כלשון האורה, וכן הובא באו"ז סי' תפי"א, ועיין בי' טור י"ד סי' פ"ג, ועיין בהערה נ"י, עוד שם (סי' קמ"ד) הביא בשם האורה מעשה היה בתחנת בתו של הרב רבינו שלמה על נקור צבי ואיל בו, בסי' קמ"ג הביא ספר האורה ובסוף סי' קמ"ד סיים ע"כ, ר"ל מס' האורה, והוא בהאורה ח"ב סי' ס"ח ועיין בהערה א' והובא באויה סי' ס"ה, ועיין בתשובת חכמי צרפת סי' ס"ט, ובחפש מטמונים סי' י"ג ובאו"ז סי' תמ"ד, ובשבלי הלקט כ"י ועיין שם בהאורה סי' ס"ח הערה א', עוד שם (סי' קמ"ה) ובספר האורה כתוב חטה הנמצאת בתרנגולת בפסח בו, והובא בפרדס סי' קל"ט, ובמחז"ו סי' מד' (צד 269), ועיין תשובות חכמי צרפת סי' ד' ובעל שבלי הלקט סי' ר"יז (צ"א ע"א) הביא בהלכות פסח של רבינו שלמה זצ"ל חטה הנמצאת בתרנגולת בו, עוד (סי' ק"ג) הביא פסקי טרפות ולא רשם שהוא מספר האורה, ונמצא בספר האורה סי' ק"ג, ורשום עליו, פסק טרפות, ונדפס גם בפרדס סי' רכ"ז מספר האורה, ובסוף סיים שם ע"כ מספר האורה, עוד (סי' קנ"ג) כתוב בספר האורה כנר שנמצא בתבשיל בו הוא בספר האורה סי' ק', וכן הוא באיסור והיתר סי' ס', ועיין תשובת חכמי צרפת סי' ע"ב, ועיין פרדס סי' רכ"ב וסי' רכ"ד, עוד (סי' קנ"ד) לונביל שבשלו בקדרה בלא צלי בו ציין בסי' שלפניו כתוב בסי' האורה וסיים בסוף ע"כ מספר האורה והוא בספר האורה סי' ק"ט, וכן הוא באויה סי' קי"ב, עוד (סי' קנ"ה) כתוב בסי' האורה, בהמה שנחתכו רגליה טריפה, הוא בסי' האורה סי' ק"ד וכן באויה סי' נ"ו והובא בפרדס סי' רל"א, והוא מספר האורה ובדפוס ווארשוי שכח המויל להציג, מספר האורה, אבל בסוף הסימן הציג לנכון, ע"כ מספר האורה אבל בדפוס ראשון בקושטאנטינא רשום לנכון בהתחלתו, מס' האורה:

בספר ארחות חיים מ"ו אהרן הכהן מלוניל (Lunel) הביא בהלכות חמץ ומצה סי' צ"ד וז"ל ובספר האורה פסק דכלי קנים או נומא שגשגמש בהן חמץ דאינו צריך רק שטיפה בצונן וכו' גללים וכלי אבנים ככלי מתכות לכל דבר, וזה לא נמצא בכל בו בה' פסח (דף נ"א ע"ב) אשר שם הובא הדינים המובאים בא"ח, ולא מצאתי זה לפנינו בהאורה ולפלא שבכל ספר ארחות חיים היא

והיב לא נמצא יותר שמוכר את ספר האורה רק הביא תמיד והריש כתב, וכאן בהרבה
לספר האורה :

ספר הכל בו (סי' ציא) ה' כלאים הביא וכתב הריש זיל בספר האורה הלכך
כרים וכסתות שהן תפורין בכלאים אין לחוש לכריכת נישא דקשין
הן זכו, זה נמצא בס' האורה סי' מש הל' שעטנו עיש הערה כ"א, וראיתי בס'
ארהות חיים חיב הל' כלאים (צד 223) הביא והריש זיל כתב הלכך כרים וכסתות
שהן תפורין בכלאים כו' וכוון לס' האורה שלפנינו, ואולי נשמט בא"ח המלות, בספר
האורה, עוד שם (סי' ציו) ה' יין נסך והריש כתב בספר האורה וכל הכלים אם
שכשכן במים רותחין מותרין וכן הורה רבינו יצחק הלוי ז"ל, הוא בס' האורה סי'
ק"ג בדוספה שהוספתי מבי' א' גם שם הובא וכן הורה ר' יצחק הלוי, ובארחות
חיים חיב הל' פהרת כלים (צד 273) הובא בתם והריש זיל כתב, ועיין מש שם
בהערה ק"ג, עוד שם (סי' ק"ו) דין בשר בחלב, הביא וכן כתב נמי ריש זיל בשם בעל
העיטור זיל בספר האורה בענין העמוד בבנינה בעור קיבת השחיסה, הוא בהאורה
סי' ק"י * , ומה שהביא בשם בעל העיטור יש לתקן בשם בעל העתים, והוא ההובא
בהאורה ססק מספר העתים, ובארחות חיים חיב סי' ס"ח (צד 330) הובא לנכון
הריש זיל בשם בעל העתים, וגם בעל תמים דעים סי' קמ"ב הביא כי זה מספר
העתים, ועיין מש שם סי' ק"י הערה א' ולעיל אות י"ג בערך ספר העתים הארכתי
בוה, והכלבו הביא דינים בשם הריש זיל וכוון לרש"י ולא רשם שהם בספר
האורה :

ספר כפתור ופרח פרק י"ו (דף ס"ח ע"א דפוס בערלין) הביא כתב רש"י זיל
בספר האורה ובכל שיישר בעיני הבהן יכול לפדות ממנו ברצון
הכהן ואפילו בפת ואפילו בבגד וכן הלכה ע"כ, לא נמצא בספר האורה, ולא בפירוש,
רק נמצא בס' איסור והיתר כ"י סי' קצ"ו הלכות בכורות, והוא נכלל בהלכות קצובות
אשר עשה רב יהודאי ריש מתיבתא וכו' אדונינו לברכה, ברוב חכמה ותבונה ושכל
ומדע ובתקתי התבונה והורינו לדעת ולהבין ולא להבשל באיסור והיתר, כן רשום
בסי' קצ"ד, ונתחלף לו ספר איסור והיתר בס' האורה, עוד שם פסק מ"ד (צ"ח ע"א)
הביא ובספר האורה הביא רש"י איזה ת"ח זה הרואה מרסה לעצמו [חולץ מ"ד ע"ב]
סירוש איזה ת"ח שיודע לתרץ טעמי משנה ומשניות הסותרות זו את זו ע"כ, לא
נמצא בהאורה, ואולי הוא באיסור והיתר, וברש"י נמרא שם על ושמש תלמידי
חכמים הביא נמר לתרץ טעמי המשנה ומשניות הסותרות זו את זו והיינו נמרא,
עוד תראה (בדף י"ג ע"א) הביא שרש"י בס' איסור והיתר שלו וצריך טבילת
בעל קרי, ליתא לפנינו באו"ה, ואין ספק שכוון לס' האורה, והוא בסי' ב' ע"ש הערה
א', ונתחלף לו ס' האורה בס' או"ה, עוד דף כ"ג ע"א הביא בשם איסור והיתר לרש"י
מי שקמין וכנס אין קונסין אותו, אבל בא לשאול אין מורים לו, והוא בס' האורה
סי' צ"ב הלכות עצרת, ונתחלף לו ספר האורה בס' איסור והיתר ע"ש הערה א' :

ספר שכלי הלקט (חיב כ"י סי' כ"ג) הביא את ספר האורה כמו שהבאתי בהקדמה
לשבה"ל (דף י' ע"א) אבל כאשר ה"י לפני על ימים אחרים הכי
מן שבה"ל חיב, לא העתקתי לי מה שהביא שם מספר האורה, והכי נמצא כעת בבית
מדרש הרבנים בלאַנדאָן ובקשתי את הרה"ג מוהר"ר אהרן היימאן להעתיק לי כל
הכתוב שם והוא בסובו וחסרו נעתר לשאלתי, וזיל שם : דין שה אחד בכור נוטל
כאן ושחטוהו בשנגה ואמר רבי טעון קבורה ואין לו תקנה בזמן הזה, מאחר שנשחט

בתמו. אבל אם היו ממתותין אותו עד שימות היו יכולין לפדותו מכל כהן שירצה ויאכל במום קבוע, ואע"פ שנתעברה אמו היתה יד הרועה אין זה נוי באמצע, הואיל ואין לו חלק בה הרה רבי בכור ת"ס כמ"ז בזמן הזה אין לו תקנה עד שיפול בו מים וישראל וכהן אסורין בו, ומי ששוחט אותו חייב כרת נמרה, משום שוחט קדשים בחוץ דבכור קדוש מאליהו ברהם אלא כך הוא עושה אם אדם רואה שפחתו נתעברה ה"לך אצל הגוי ונטל ממנו פשוט ומשחתי עמו, דעובר שיש בו יד נוי באמצע סגור מן הבכורה, ואחר שיצא העובר, הוזר ולוקח אותו מן הגוי ומותר, או בשעה שהעובר יוצא אמי לגוי להטיל בו מום, לסרס את אוננו, או לסמא את עיניו כדאמי באורגיה אימרא בשיפוייתא ומיטפל בה ישראל בקה"ל יום, ובגסה נ' יום ונותנו לכהן, ואם אינו נותן לכהן הרי זה גולן, וכהן שוחטו ואוכלו ומאכיל ממנו אף לישראל, ואחר שנולד או אפשר להטיל בו מום, דכתיב ולא יהיה בו מום, קרי ביה לא יתקן, מספד האורה עכ"ל, ולא מצאתי בהאורה לפנינו, ובעל שבלי הלקש בחלק ראשון (אשר הוצאתי לאור) לא נזכר את ספר האורה אף פעם אהרן רק הביא את הפרדס, והרבה דברים מס' הפרדס, ולהלן אתן לפני הקוראים רשימה מכל המקומות אשר הביא דברים בשם רבינו שלמה ז"ל והם כס' הפרדס:

הרי"טב"א כי"מ פ"ב הביא מנמרא דף כ"ט ע"ב ניהא ליה לאינשי דליעבד מצוה בממוניה, קמ"ל, וקשיא לן הא דאמר בריש פ"ק דפסח ראשון ניהא ליה דליעבד מצוה בין במופיה בין בממוניה, וי"ל התם איהו נופיה עבד, אבל אחד דליעבד כמוניה בלא דעתיה בהא וודאי לא ניהא ליה, וריש תירין בס' האורה התבא קאמר סדיא ניהא דליעבד מצוה בממוניה קמ"ל דלא ניהא ליה בהדי מצוה, שילמד בהן השואל ושישאלם לאחד ללמד, הני תרי לאו ניהא ליה, הא חדא מיהא: ניהא ליה ומוכה מכאן דבמשכנות סדיים לא בעינן נכיותא, ובלא נכיותא יכול הוא ללמוד בו משום דניהא ליה לקומי חדא מצוה, דהיינו מן הממושכן, ומחיל ליה, ובלבד שלא ילמוד בהן בתחלה כדחבא, אבל לא שישאלם לאחר בלא נכיותא, דבהרי לא ניהא ליה וכדפ' ע"כ, ולזה כוון הרב בעל שם הגדולים היב אויה א' ס"י 76 ס' האורה בה"י הרי"טב"א למציעה ד' אהסיד פ' אלו מציאות כתוב וריש תירין בס' האורה, ע"כ ולא מצאתי המוכא ברישביא בס' האורה שלפנינו:

מגיד משנה לרבינו, דון וידאל די טלושא הי' יוש' פ"ב דיו בענין מצודות היה ועופות ודגים שפרסן מערב י"ש וסיים וכן דעת רש"י ז"ל בספר האורה שלו, הוא בס' האורה ס"י ס"ט והובא בפרדס ס"י קמ"ה (דף כ"ט ע"ד):

ספ"ר בית מועד המובא בתשובת מהרי"ש סירלוי בשו"ת זקן אהרן ס"י ר"ש (כאשר הביא בעל אור ההיים צד 590) הביא וי"ל וכס' האורה כתב רש"י שפודין של עין כו', הוא בספר האורה ס"י פ"ג דין הנעלת כלים ע"ש בהערה י"א, והובא בפרדס ס"י קכ"ז מס' האורה, ושם נשמטו המלות של עין':

ספר האסיפות כ"י (צד 15) הביא מצאתי בס' האורה חטה שנמצאת בתוך התרנגולת אחד מליחה כו', עיין בס' האורה ס"י פ"ד, ובמה"ז צד 269, ובפרדס ס"י קל"א, ובתשובת חכמי צרפת ס"י ז' ובס' תמים דעים ס"י קס"ה, הבאתי לעיל בערך ס' תמים דעים: עוד שם צד 26 מצאתי בס' האורה דלא אתי לאפוקי אלא מיותורי דאונה ולמשה, הוא בס' האורה ס"י נ"ג פסק טריפות: עוד שם צד 46 מובא בשם ס' האורה והוא בס"י קיז*** דין ל"ב, עוד שם בה"י ז"ן נסך בסוסו הביא בשם ס' האורה, והוא בס' האורה ס"י קי"ג:

מבוא

ס' שם הגדולים מהגאון חידא ח'ב אות א' ס' 76 הביא ראיתי ס' האורה כתב יד ומויחס לרש"י והוא פסקי דינים. ובו קבץ סימנים: והוא הכי אשר היו בידו ונתתיו לפני הספר:

ס' ברכי יוסף מהג"ל בשו"ר ברכה אות ס' ק"ט הביא אחר זמן בא לידו ספר האורה לרש"י כ"י ושם ראיתי בס"י מזו שכתב כמיש הנהגות

אשרי ס"ב דמגילה בשמו כ"ו, ועיין שם ס' מזו הערה ב': שם ס' קס"ו הביא לכתחילה לא יפסק כלל בין ברכת המוציא לאכילה אף מענין דברים שמכרכין עליהם כגון מלה, וכ"כ רש"י בספר האורה כ"י ס' מ"ב ע"כ. כן הוא לפנינו בסוף מ"ב: שם ס' קצ"ט הביא מצאתי בספר האורה ס' מ"ד שכתב וקפן היודע למי מכרכין מומניו עליו ואמרו רבאחא והוא שנכנס לייג אעינ דלא פרה, וכל לא הגיע לייג אין מומנין עליו, ואנן לא סבירא לן הכי, דכיון דקרי ליה קפן אפילו בן תשע ובן עשרה, כשהוא יודע למי מכרכין מומנין עליו, והכי חזינא לרבינו האי גאון דל.

והוא לפנינו בסימן הג"ל, והוא לשון הריף ברכות מזו והתימי שלא הזכיר כי הוא לשון הריף דל, עיין שם בהערה ל"ו. שם ס' רפ"ב הביא וז"ל הבאתי דברי הראשונים דאי קרו שיתא ואמר קריש, המפסיר אינו עולה, הפך מה שפסק מרן דין ו', וכן ראיתי שכתב רש"י בספר האורה כ"י ס' נ"ז וס"י ס"ה כ"ה לפנינו בהאורה בס"י נ"ז וס"ז ובהערה ו' בסימן נ"ו הבאתי כי הריף מגילה ס"ד הביא מפסיר עולה למנין שבעה וכן הלכה אלא אשכתן מ"ב נטרונאי גאון דאמר משימה דרכנן סבוראי דהיכא דקרו שיתא ואפסקי בקריש והדר אפסירו אינו עולה כ"ו, והוא המקור לבעל האורה והבאתי שם גם דברי הרב הגאון בעל ברכי יוסף בשו"ר ברכה ארח ס' רפ"ב, שם ס' רצ"א הביא לקיים סעודה שלישית בכביצה, וכן ראיתי שכתב רש"י בס' האורה כ"י ס' נ"ה, כ"ה לפנינו בס"י נ"ה וע"ש בהערה ד' הבאתי דברי הרב ברכי יוסף בשו"ר ברכה, והבאתי כי כעין זה נמצא תשובה לרב נחשון גאון דל בתשובות הגאונים שערי תשובה ס' רכ"ז ע"ש: עוד שם בס"י רצ"א ס' ב' הביא כתב רש"י בס' האורה כ"י ס' נ"ה למאן דלא אפשר ליה, לתקוני תרתי מאכלי לתרי זמני ע"כ כ"ה לפנינו ס' נ"ה וע"ש בהערה ב' שם הארכתי והבאתי גם דבר בעל ברכי יוסף: עוד שם ס' תרנ"ז הביא וז"ל ראיתי בס' האורה כ"י לרש"י שכתב בס"י צ"ח אחרון עד כאנו, פחות מכאנו פסול, והדבר קשה דפסק ברימ וקיי"ל ר"מ ור"י יהודה הלכה כר"י יהודה עכ"ל, הוא לפנינו בס"י הג"ל ועיין שם בהערה ח' הבאתי דברי חידא בברכי יוסף שם והעירותי בעל האורה הביא כמו שהוא בהלכות קצובות דרב יהודא גאון דל ע"ש: עוד שם ב"ז ס' רצ"ה בנוף, ברכי יוסף הביא וכן כתב רש"י בספר האורה כ"י ס' ע"ח בענין שמתר להרכיב אילנות מין במינו אפילו שחורות בלבנות ודקות בנסות, אבל אילן נושא פירות באילן שאינו נושא פירות אסור להרכיבו, וכ"ש מין בשאינו מינו, והוא לפנינו בס"י הג"ל והב"י הביא זה בשם ארחות חיים ב"ז ס' רצ"ה, והוא בארחות חיים ח"ב צד 620 והביא שם בשם הריש דל, וכזן בזה לס' האורה, ואשר הביא, הרישי כוונתו לרבינו שלמה כדרכו תמיד שהביא דברי רש"י בשם הרישי: שם סוף ס' רצ"ו מותר לאכול אותו ירק כ"ו, וכן פסק רש"י בספר האורה כ"י, לא ציין הסימן והוא בס"י מ"ח ושם בהערה ג' הבאתי דברי הברכי יוסף: עוד שם סימן רצ"ז אות ד' (דף ע"ז ע"ב) ראיתי לאורן של ישראל רש"י בס' האורה כ"י ס' מזו שכתב ואסור למימר ליה לעכו"ם לארבעי כלאים שאף הם נצטוו על הכלאים עכ"ל, כ"ה בס"י מזו ובהערה א' הבאתי דברי הברכי יוסף וכתבתי לפלא בעיני שנעלם ממנו המקור שהוא לשון הבה"ג ה' כלאים דף

מבוא

מיו ע"א): עוד שם בסי' רצ"ז בשיורי ברכה (ע"ה ע"ב) הביא בספרי ברכי יוסף הבאתי דברי רש"י מס' האורה כ"י שכתב ואסור למימר לפני לארבעי כלאים, ועתה אחזה אנכי לנאון רב אהא משבחה בשאלתות ס' קדושים שכתב וז"ל ואסור למימר לפני לארבעי כלאים כ"ו, והם דברי רש"י בספר האורה:

ספר פתח עינים להגיל על אנדה עין יעקב (מנחות פ"ג דף ק"י) הביא ומצאתי בס' הפרדס לרש"י כתב יד ענין עשרה מילי חסידות דהוה דנהג רב ומעתיק שם הכתוב בס' הפרדס כ"י, וכתב הנה נא הואלתי להעתיקו פה, לפי שאין הספר (היינו הכ"י מס' הפרדס) מצוי, והביא שם גם הכ"י מס' האורה שנמצאים גם שם העשרה מילי החסידות דנהג רב, והם לפנינו בהתחלת ס' האורה:

מ"ן הספרים אשר השתמש בהם, בהתחלת הספר הביא עשרה מילי חסידותא דנהג בהם רב, הוא לקוח מתשובת הגאונים שערי תשובה ס" קע"ה, בס"י מ"ח הביא והלכתא מותר לדורע תבואה או ירקות בכרם לכתחילה, זה הובא בס' תמים דעים ס" קל"ג בשם רב נטרונאי נאון ז"ל, וכן בס"י ג' שיעור ביצה בינונית משקל י"ג זוז וז' ניראות במשקל כסף של בנדה, הוא לשון הגאונים המובא בשבלי הלקט השלם ס', ר"ב, עיין בהאורה שם הערה ו'. עוד שם אנו נוהגים הלה גדול שנותנין לכהן כ"ו, עד וכן הלכה, הוא בתשובת הגאונים שערי תשובה ס' קס"א לרבינו שירא נאון ע"ש הערה ז' וט', בס"י נ"ג וסדר קידוש על הפת כ"ו, עד ואח"כ אוכל, נובע מרב צמח נאון ז"ל הובא כא"י הים בתשובת הגאונים שערי תשובה ס' קי"ח עיין הערה ז', עוד שם וא"י קידוש ואישתלי ולא טעם ליה ושתי ליה אחרינא, הוא לקוח מן תשובות הגאונים הובא בתשובת הגאונים דפוס ל"ק ס"י נ"ה עיין הערה כ"ה, ס"י ס"ח המכשל כמה תכשילין ב"ש ולא אכל מכולם, זה הביא בעל שבלי הלקט השלם ס' רמ"ה בשם הגאונים עיין הערה כ"ו, ולעיל באות י"ג הבאתי כי הביא מאמרים בשם תשובות הגאונים ע"ש, גם הביא את הלכות פסקות והלכות גדולות (כ"דנ), גם הביא את רבינו האי נאון והרבה דברים נובעים ממנו, אף כי לא הזכירו בשם עיין בס"י י"ב באריכות, גם הביא שערים דרב האי בה"ב ס"י ע"ה, עיין בס"י י"ג וכן ה"ל לפניו סדר רב עמרם נאון, עיין ס"י ל"ז כי נובע משם, גם שאב מהשאלתות דרב אחאי נאון ז"ל, עיין לעיל בס"י י"ג, גם השתמש בס' העתים לרבינו יהודה בר ברזילי הברצלוני, והובא בס"י ק"י פסק מס' העתים בדין בשר בחלב, והובא גם בפרדס מס' האורה ס' רמ"ט, גם תראה בהאורה ס"י נ"ב הביא תחומין ושחסי מבואות מערבין בין כפת בין בפירות, זה הובא בס' העתים ס"י מ"ז בין כפת בין בפירות, והעיר שם הר"ז הר"י שורה כי בכ"י מס' העתים נכתב על הגל"ץ בפסקות קטנות בשם מר שישנא, גם בפרדס מס' האורה ס"י צ"ז שהוא בהאורה לפנינו ס"י נ"ג, ונכרי שהדליק נר בבית ישראל אסור לישראל להשתמש לאורו כ"ו נובע מס' העתים ס"י קנ"ח (צד 226), וכן בפרדס מס' האורה ס"י צ"ח אסור לאדם לומר לעבדו לקוט לי עשבים עד ועיקר נ"י סעודות שהוא בס' האורה ס"י נ"ה, הוא מס' העתים ס"י קס"ה בקיצור, שם בפרדס ועיקר נ"י סעודות שהוא בס' האורה ס"י נ"ה הוא ניב בקצה מס' העתים ס"י קצ"ג צד 285, עוד שם ומי שאכל הרבה כ"ו, עד פטיר לפנינו בהאורה ס"י נ"ה* הוא לשון ס' העתים ס"י קצ"ד צד 287 עוד שם וזימא דשבתא כ"ו עד במיני מגדים שהוא בהאורה ס"י נ"ה הוא לשון ס' העתים סוף ס"י קצ"ה וע"ש בעתים לבניה, עוד שם ס"י צ"ט משכימין

מבוא

לבית הבנסת לדברי שירות ולפסקי זמרה כו'. עד אמר מורי, לפנינו בהאורה סי' ניו לקוח מס' העתים סי' קע"ד. עוד שם בפרדס מס' האורה וכד מכנסין לבי כנשתא ובעי למדע אי הוה עשרה הכי עבדי פתח חד ואני, ב' ברוב כו'. לקוח מן העתים סי' קע"ד צד 253. עוד שם בפרדס סי' ק' כל המאמר עד והלכך אסור לכר יצחק (דף כ"ב ע"ג) לפנינו בהאורה סי' נ"ו. הוא מס' העתים סי' ר"ג צד 219. והרבה דינים מהל' שבת נובעים בקצרה מס' העתים.

גם הובא הרבה דברים אשר נובעים מה"ף והביא גם הרבה פעמים פירוש, והפירוש שהביא מובא בן ברי"ף ונמצא לפעמים ברי"ף שמפרש והביא המלה שהיא ערבית, וכן הובא בן בהאורה כאשר הארכתי לעיל אות י"ב בערך רבינו יצחק פאסי. גם שאב בעל האורה מספרים של רבני צרפת כי אין ספק שהי' להם ליקושים מפסקי דינים, כמו שתראה לדוגמא בס' תמים דעים סי' ס"ט הביא ענין שבת דרבני צרפת ויל' ענין השמנה חמין תקנה גדולה הוא כו'. עד סוף סי' ס"ט, וזה נמצא בכתבו וכלשונו בס' האורה סי' נ"א*. גם מה שהובא שם בתמים דעים בס' ע' תיר אין מפליגין בספינה פחות משלשה ימים קודם לשבת בזמן שהספינה נוששת כו'. הובא בס' האורה סי' נ"א הלכות ערבי שבתות, גם מה שהובא שם בתמים דעים סי' ע"ו והיבא דגוי דר במבני של ישראל. כל הסימן הוא בס' האורה סי' נ"ב הל' עירובין ע"ש הערה א/ והוא בתמים דעים מענין שבת דרבני צרפת.

גם הובא הרבה פעמים בחלק שני בספר האורה דברים הנוכאים מתשובות חכמי צרפת. בס' האורה ח"ב סי' ס"ה דין כבד, נמצא בתשובות חכמי צרפת סי' ע"ב, שם סי' ס"ח תשובה מרבינו יצחק ב"ד יהודה לרש"י הובא בתשובת חכמי צרפת סי' ס"ט. עוד שם סי' ע"ב בענין כבד, הובא בתשובת ח"צ סי' ע"א, שם סי' ע"ג דין לב הובא שם סי' ע"א, עוד סי' ע"ד אין סומכין על דבריו של גוי. הוא בתשובת ח"צ סי' ע"ד. עוד סי' ע"ה רבי מונע לצלוח לב של בהמה כו'. הוא בתשובת חכמי צרפת סי' ע"ה. עוד שם סי' ע"ו אין רבי מתיר לאכול נבינה על שלחן שהוא סוגר בשר. הוא שם סי' ע"ה. עוד שם סי' ע"ז בן היונה שנתבשל, הוא בתשובת ח"צ סוף סי' ע"ז. עוד שם סי' ע"ח בשר בחלב בששים, הוא שם סי' ע"ז. עוד שם סי' ע"ח קלחת או קערה, הוא שם סי' ע"ז. עוד סי' פ"ה דין מליגה, הוא שם סי' פ"ב באמצע. עוד סי' צ' פעם אחת הובא לפני רבי דניס שנתבשלו ונמצא דג טמא ביניהם, הוא שם סי' ע"ט. עוד שם סי' צ"א הובא לפני רבי תרנגול אחד כו'. הוא בתשובת ח"צ סי' פ'. עוד שם סי' צ"ב השוחט בסכין פגום, הוא שם סי' פ"ב. עוד שם סי' צ"ג מעשה שנתבשל השוק, הוא בתשובת ח"צ סי' פ"ג :

מין ספר האורה נתייחס לרבינו שלמה ב"ד יצחק ז"ל (רש"י) ובהתחלת הכי מחי"א כתוב מפורש מאת הסופר :

בעזרת השם הגדול והנורא, אתחיל לכתוב ספר האורה, אשר חבר הרב הגדול מרנא ורבנא מאור הגולה רבינו שלמה הצרפתי בן כבוד רבי יצחק זכר צדיק לברכה'י ובסופו כתוב : "תם ונשלם ספר האורה לרש"י ז"ל תהלה לאל בודא עולם".

ובכ"י א' (כ"י פאריז) חסר בהתחלתו, ובסופו בסיום ה' י"ן נסך ס"ים. זה המחברת חברו רבינו שלמה לתלמידיו להורות להם הדרך אשר ילכו בה, ואת המעשה אשר יעשון.

בכ"י ב' חסר ג"כ בהתחלתו, ובהלכות גדה רשום הלכות גדה לרבינו שלמה ז"ל ואתרי המלות עד שיבוא מקוה ישראל לזרוק עלינו מים טהורים לטהרינה חתום

מבוא

שלמה בר יצחק, וכן בסוף סי' קי"ט דין שתוף, אחרי המלות והתלמוד החולק על זאת, אינו חולק כבוד לתורתו ולהוויק יד מרוע, ומן השמים מנעוהו מכבוד, ונכסו ממנו גלויותיה של תורה וכל שכן יבין במעמקה, ולמכיהים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב, התום שלמה בר יצחק, ובסופו כתוב נישלם יסוד רבינו שלמה בר יצחק ז"ל.

כ"י נ' ס"ים בסופו. תם ונשלם ספר האורה לרשי ז"ל.

גם בהקדמת המו"ל את הפרדס בקושטנטניא והוסיף באמצע אל הפרדס קצת דינים מס' האורה, כתב, ספר האורה לרשי ז"ל כתוב על קלף ישן נושן.

גם תראה כי הקדמונים שהבאתי במבוא כס"י י"ד בעל איהות חיים מרבינו אהרן הכהן מלוניל ז"ל, והכל בו, הביאו תמיד כתב הריש, ונמצא מה שהביאו בספר האורה, והכל בו כתוב מפורש כתב הריש בספר האורה, וכן המניד משנה הביא וכס' האורה כתב רשיי (עיין סי' י"ד) וגם הרב הגאון הדיא הביא תמיד כתב רשיי בס' האורה (כמו שרשמתי בס' הנ"ל).

בכל זאת אף כי הספר מיוחס לרשיי ז"ל נמצא הרבה אשר תלמידיו סדרו בבית מדרשו, כמו שנראה גם במחזור וויטרי ה' פסח (צד 254) ה' פסח מבוארת בבית מדרשו של רבינו שלמה בר' יצחק צרפתי ז"ל, והובא בשם רשיי הרבה דברים במחזיו, ובעבור זה נמצא בהאורה הרבה פעמים רביי אשר יכנהו תלמידיו, בפרט בחיב הובא הרבה דברים בשם רביי והכונה לרשיי ז"ל, גם נזכר בהאורה שם רבינו שלמה ז"ל עיין אות י"ב בערך רבינו שלמה, ובס' האורה סי' ק"ט בדין חלב ובשר הובא אין רבי יכול לעמוד בהם אם שני מינים הם כו', וכן הוא באסור היתר לרשיי סי' ע"ה, וראיתי בתשובת חכמי צרפת סי' ע"ג הובא זה קצת באריכות, ובסופו סיים ר' יהודה מפי הרב ר' שלמה נ"ע, והוא ר' יהודה ביר נתן התנו של רשיי ז"ל, גם הובא בס' האורה חיב סי' ס"ח השיב ר' יצחק הלוי לרבינו שלמה בר' יצחק בענין נקור הבשר והאיל, וזה הובא בתשובת חכמי צרפת סי' ס"ט, והובא גם במדרכי ריש פרק ג' ניד הנשה ומיחסה בטעות לר' יצחק בר' יהודה, וצ"ל ר' יצחק הלוי, ובאויז ח"א סי' תמיד ובחפשי משמונים סי' י"ג הובא לנכון כמו בהאורה לר' יצחק הלוי, וכן בשבד"ל חיב כ"י נתייחסה לר' יצחק הלוי.

ועוד בהאורה חיב סי' ס"ט ר' יצחק בר יהודה לכן דודו ר' מנחם בר' מכיה, התשובה מובאה בתשובת חכמי צרפת סי' ע"ג, עיין לעיל סי' י"ב בערך ר' מנחם בר' מכיה.

בס' האורה ח"א סי' ק"י מעשה שובא לפני זקני ר' שמואל הכהן בכף הבשר שנחשה בקדירה של חלב, וכיה בפרדס סי' רמ"ז מס' האורה, וחסר שם הפסק, ונמצא בתשובת חכמי צרפת סי' ע"ה, ושם הובא מעשה היה בכיתו של רבי שבחשו קרירתו רותחת בכף חובלת, ונמצא שם הפסק שהתיר רבי המאכל והכף והקדירה כו', וזה נשמט לפנינו בהאורה.

בס' האורה ח"א סי' ק"י הובא רבי אוסר לאכול בשר ונבינה על שלהן אהד עם בשר כו', וכן הובא בפרדס סי' רמ"ז מס' האורה, וזה הובא בתשובת חכמי צרפת סי' ע"ה י"ג.

בס' האורה סי' ק"ט פעם אחת הביאו לפני רבי דנים קטנים לאחר שנתבשלו שנמצא ביניהם דג טמא אהד והכשירן רבי כו', וזה הובא בתשובת חכמי צרפת סי' ע"ט, והובא בס' תמים דעים סי' קמ"ג בשם ספר האורה.

מבוא

השוב תראה שהובא בהאורה לפעמים דברים שהם כנוף הפרדס (לא מס' האורה) כמו בס"י קטש שומן חלב ושל בין הדגים כו'. עד סוף המאמר המסיים והכא חידוש הוא. הוא מס' הפרדס ס"י רמזו ואולי מקור אחד הי' לשניהם.

לפעמים מצינו שבס' האורה משונה בדיון אשר ספק רש"י כספרים שלו כמו בס"י פ' והובא בפרדס ס"י קכ"ב וכשהוא בזקס מבני לי לברוכי ברישא על ביעור חמץ, אבל בסידור רש"י, ובאיסור והיתר ובמחזיו (צד 254) איתא ובכנר ראשון שיוצא מברך על ביעור חמץ, ודעתו דדוקא, אם מצא או מברך, אבל אם לא מצא על מה יברך, אבל בשבחהל ס"י ר"ו מביא בשם תשובות הגאונים כשמברך אדם על ביעור חמץ אינו חושש אם אינו מוצא, וכן הוא בתשובת הגאונים שערי תשובה ס"י פ"ז בשם רב האי גאון, וכן הביא הרש"י שם, וכן בס' האורה ס"י קי"ג והובא בפרדס ס"י רס"ח מס' האורה, נ"ו שזרק אבן לתוך הכיזת של ישראל להכעיס ומתכוין לנסך, אותו י"ן נסך אסור בשתייה ופותר בהנאה, אבל בתמים דעים ס"י ק"ח הביא בשם הרשב"ם שרש"י הי' מתיר.

גם תמצא בהאורה הרבה מאמרים גם ס"י המלות הנובעים מהר"ף (עיין לעיל ס"י י"ב בערך ר' יצחק פאסי, הר"ף) וכן הובא בהאורה מאמרים הנובעים מס' העתים, ובזמן רש"י עוד לא הי' לפזי ספר הר"ף, אף כי נפטר ב' שנים לפני רש"י אבל רש"י לא ראה ולא נתפרסם בצרפת ואשכנז, גם ס' העתים נגמר סמוך לשנת פ"א תתיק (ורש"י נפטר תתס"ה) והספר העתים עוד לא הי' לפזי, ועברו שנים עד אשר נתפשט מספרו עד צרפת.

מכל זה תראה אף כי הרבה מאמרים אשר הם מרש"י בעצמו וגם החסם עליהם שלמה ב"ר יצחק נמצאים ניכר מאמרים מתלמידיו, כמו הפרדס הוא ניכר ממדר מאחד מתלמידיו, ומחזור ויטרי הוא מתלמידו רבינו שמחה ז"ל, וגם תראה בתוס' מגילה כ"ג ע"ב ד"ה ואין הביאו וז"ל ותלמידי רש"י פירשו משמו דאפילו בשביל אחד שלא שמע יכולים הם לפרסם על שמע ואפילו אותו ששמעו כבר יכול להוציא אותן שלא שמעו כו', והדברים מובאים בס' האורה, ולברר מי הוא אשר חיבר את ס' האורה קשה להגיד דבר ברור, וראיתי בתולדות רש"י להרב החוקר מוהר"א ווייס, שכתב צד 49 וז"ל: ספר הפרדס וס' האורה לא נמסר לנו ברור מי חברם וכדרך השערה נראה כי ר' נתן המכירי תלמיד רש"י חבר את האורה, כי בפרדס הגדול הגדסם אשר חוברו בו יחדו ססקי הפרדס והאורה מצאתי (ס"י קפ"א) שהובא ססק אחד מרש"י ואחרי כן כתוב, ואני נתן הצעיר רואה שלא כדעת רש"י, וכל ענין זה הוא מס' האורה כמפורש שם, ומשמע שזה ר' נתן הצעיר הוא המחבר, ויש רמז לדבר מן הראב"ן שכתב בהלכות אבל, וכן מצאתי במעשה המכירי והוא ר' נתן המכירי וכל ענין ההוא נזכר בפרדס הגדול עכ"ל, ויען כי הביא עוד שם השערה שניה מס' איסור והיתר, וז"ב מספר האורה הוא שזה הרבה עם ספר איסור והיתר (כאשר תראה ברשימה שלי) לכן אביא פה גם השערה ההיא וז"ל שם: ס' איסור והיתר (הוא כ"י מרש"י) ניכר לא נודע מחברו, אבל גם בזה יש לנו השערה, כי בליקוטים בדיון הגמ' כתוב: הגני יוסף בר יצחק לא לחלוק על דבריהם באתי כי אם להוסיף ומסיף קצת דברים נשין, וחושב אני שזה ר' יוסף בר יצחק הוא המסדר של ס' איסור והיתר עכ"ל, יסלח לי אם אומר כי לא קלע אל השערה, אם כי הובא בפרדס ס"י קפ"א ואני נתן הצעיר רואה שחייב לברך כו', הלא זה הוא מגוף ספר הפרדס לא בשם האורה, ופרדס לחוד וס' האורה לחוד, ואין אב אחד הולידם ולא הבנתי מה שכתב, כי בפרדס הגדסם אשר חוברו בו יחדו ססקי הפרדס והאורה, באמת אינם מחזכרים

מבוא

יהד רק המויל את הפרדס בקושטנמינא הוסיף קצת מס' האורה שמצא בכ"י אל ספר הפרדס. לכן מה שכתב, וכל ענין זה מס' האורה לא כוון יפה כי ס' קפ"א אינו מס' האורה, כי על ס' קע"ז רשום מס' האורה אבל מן ס' קע"ח עד סוף ס' קפ"ה אינם לקוחים מס' האורה. ור' נתן בר' מכיר הוא אחיו של ר' מנחם ביר מכיר וגם בפרדס ס' קס"ו הובא שאלתי מני מנחם, ובפרדס ס' קנ"ג נמצא תשובה של ר' נתן לאחיו ר' מנחם, וכן תמצא בלקומי הפרדס (דף י"ט סע"ד) ואני מנחם אומר, וכן בדף כ' רע"ב ואני מנחם רוח אחרת עמי, ושם דף כ' ע"א אבל אני נתן אחיך, לכן כמו שאין ליחס הספר לר' מנחם, כן אין ליחס לר' נתן, ודרכם היו לכתוב, אני מנחם, אני נתן.

גם מה שהביא כי יש רמז מן הראב"ן שכתב בה' אבל, וכן מצאתי במעשה המכירי' והוא ר' נתן המכירי' וכל ענין ההוא נזכר בפרדס הגדול עכ"ל, גם מזה אין רמז כלל כי ה' אכלים בפרדס ס' רפ"ט עוד סוף ס' רצ"ד הוא מנוף הפרדס, לא האורה, ומעשה המכירי' היה ספר בסני עצמו.

והשערה השניה אדות כ"י איסור והיתר יען כי בלקומים בדין הנש כתוב, הנני יוסף ביר יצחקי לכן הוא המסדר מהספר ע"כ הוא בס' איסור והיתר ס' ק"כ וזה הובא גם בהאורה חלק שני אשר אני מוציא לאור עפ"י כ"י אקספארד קובץ 563 בס' קכ"ד, וכן הוא במחזור ויטרי בכ"י המונח באקספארד מספרי הר' דוד אפסנדהיים ז"ל, והוא קובץ 1100, ומשונה מן מחזור ויטרי הנדפס עפ"י כ"י הנמצא בבריטיש מוזיאום בלאנדאן, והחכם נייבויער ברשימה שלו מכ"י אקספארד כאשר הביא את הקובץ הזה ויברר כל הנמצא בכ"י ההוא, הביא ניכ כי נמצא דין נש והובא שם הנני יוסף בר' יצחק לא לחלוק על דבריהם באחי כו', והוא כאשר הובא באריה ובאורה בכ"י הגיל, ונזכר ממחזור ויטרי הגיל, לכן מזה יראה הקורא כי אין ליחס ס' איסור והיתר לר' יוסף בר' יצחק, וארותי דברתי לעיל אות י"ב ע"ש :

יין) לעיל בס' ד' ה' ו' ד' דברתי מן הארבעה כ"י מס' האורה, בכ"י א' נשלם הספר בסוף ה' נדה, ובכ"י ג' נשלם באמצע ה' נדה, בכ"י ד' (כ"י חירא) לא נמצא כל ה' נדה, רק בכ"י ב' הוא קובץ 563 מאקספארד נמצא ה' נדה' בשלימות, ואחר כך נמצאים עוד הרבה ספקי דינים אשר לא נמצאים בכ"י האחרים, לכן הבאתי כלם בחיב מן ה' נדה ואילך, עד סוף הקובץ, כל הדינים המובאים בכ"י ב' וראיתי כי נמצאים גם בספר איסור והיתר כ"י מרשיי, ורשמתי אנה נמצאים באריה בהערות שלי, אשר ערכתי לחיב, גם אני נותן רשימה מהם היינו כל הדינים מחיב, גם אנה נמצאים באריה.

יין) רשימה א' מפסקי דינים הנמצאים בהאורה חלק ראשון.

דבויים אחרים בענין זריזות! והביא גם עשרה מילי דחסידותא דהוה נהוג בהון רב.

(ס' א) דין אוהו באמה ומשתיין.

(ס' ב) דין בעל קרי.

(ס' ג) הלכות ברכות ותפילות.

(ס' ד) דין נהיגת שלום.

(ס' ה) דין קרבנות.

(ס' ו) דין לשהות קודם תפילה.

(ס' ז) דין השכמה.

(ס' ח) דין להקדים תפלה לצרה.

מבוא

- (סי ט) המאריך באטן.
 (סי י) דין הקרים לצאת לדרך.
 (סי יא) דין ברכת התורה.
 (סי יב) לקיות בתורה על פה.
 (סי יג) דין מאה ברכות.
 (סי יד) דין שלא להאריך בני ראשונות ולא בני אחרונות.
 (סי טו) דין טעה בשיע.
 (סי טז) דין שטעה ולא התפלל שחרית.
 (סי יז) דין המתפלל ונוצר שהתפלל.
 (סי יח) דין תפלת נרבה.
 (סי יט) דין שכח תפלת שבת.
 (סי כ) דין להפסיק לקדיש ולקידוש.
 (סי כא) דין קדיש וברוך.
 (סי כב) דין לבו רואה את הערות.
 (סי כג) דין צואה על בשרו.
 (סי כד) דין ריח רע.
 (סי כה) דין צואה עוברת.
 (סי כו) דין פי חזיר ומי רגלים.
 (סי כז) דין צואה כחרם.
 (סי כח) דין ערום.
 (סי כט) דין מצא צבור שמתפללין.
 (סי ל) דין שאלת משר.
 (סי לא) לחזור אחר שליח צבור הגון.
 (סי לב) דין חזן המאחר.
 (סי לג) דין צבור שנתאחרו ולא התפללו.
 (סי לד) דין שכור.
 (סי לה) דין עונין אמן אחר ישראל המכרך.
 (סי לו) דין מחויב בדבר וסומך על חבירו.
 (סי לז) דין מצא צבור שמתפללין.
 (סי לח) דין נשילת ידים.
 (סי לט) דין מים ראשונים ואחרונים.
 (סי מ) דין ממי נמשלין.
 (סי מא) דין נשילת ידים לנהמא מלשבעת המינים.
 (סי מב) דין המוציא.
 (סי מג) דין ברכת היין.
 (סי מד) דין פת צנומה בקערה ועוד הריבה דינים.
 (סי מה) הלי פירות ומיני מזונות.
 (סי מו) הלי ציצית.
 (סי מז) הלי כלאי בהמה.
 (סי מח) הלי כלאי הברם.
 (סי מט) הלי שעשנו.

- (ס"י נ"י) הלי' חלה.
 (ס"י נא) הלי' ערבי שבתות.
 (ס"י נא"י) ענין השמנה.
 (ס"י נב) הלי' עירובין.
 (ס"י נג) הלי' קידוש.
 (ס"י נד) דין נר.
 (ס"י נה) דין שבתת עבדים.
 (ס"י נו) הלי' ברכות שבת.
 (ס"י נז) הלי' מלטולי שבת.
 (ס"י נח) דין חיה (יולדת).
 (ס"י נט) הלי' איסורי שבת.
 (ס"י ס') דין קלורין.
 (ס"י סא) דין לקרות בשמרי הדיוטות.
 (ס"י סב) הלי' הברלות ובשמים.
 (ס"י סג) הלי' אבל.
 (ס"י סד) הלי' תשעה באב.
 (ס"י סה) הלי' חנוכה.
 (ס"י סו) הלי' ארבע פרשיות.
 (ס"י סז) הלי' מגלה ופורים.
 (ס"י סח) הלי' יום טוב.
 (ס"י סט) דין סליגת ה"אש.
 (ס"י ע"י) הלי' שני וחמישי.
 (ס"י עא) הלי' תענית.
 (ס"י עב) הלי' ראשי חדשים.
 (ס"י עג) הלי' ספר תורה.
 (ס"י עד) סדר פרשיות של פסח.
 (ס"י עה) סדר פרשיות של שבועות.
 (ס"י עו) סדר פרשיות של ראש השנה.
 (ס"י עז) סדר פרשיות של יום הכפורים.
 (ס"י עח) סדר פרשיות סוכה.
 (ס"י עט) הלי' חול המועד.
 (ס"י פ') הלי' פסח.
 (ס"י פ"י) דין מהרת כלים.
 (ס"י פא) דין הגעלה.
 (ס"י פב) דין כפות.
 (ס"י פג) דין הנעלת כלים של מתכות.
 (ס"י פד) דין שימור מצה.
 (ס"י פה) דברים שיוצא בהן ידי חובתו בפסח.
 (ס"י פו) דין לישא.
 (ס"י פז) דין ירקות.
 (ס"י פח) דין ארבע כוסות.
 (ס"י פט) דין לשותת בין הכוסות.

- (סי צ') סדר הסכת.
 (סי צ'') פירוש האגדה.
 (סי צא) הלי העומר.
 (סי צב) הלי עצרת.
 (סי צג) הלי ראש השנה.
 (סי צד) דין שופי.
 (סי צה) הלי יום הכפורים.
 (סי צו) הלי סוכה.
 (סי צז) הלי לולב.
 (סי צח) דין אתרוג.
 (סי צט) הלי שמיני עצרת.
 (סי ק) הלי סימני חיות ועופות.
 (סי קא) סימני דנים.
 (סי קב) הלי שרצים.
 (סי קג) פסק טריפות.
 (סי קד) דין צומת הגידים.
 (סי קה) סדר אלו טריפות בעוף.
 (סי קו) הלי גיעולי ביצים.
 (סי קז) הלי איסור חלב ודם.
 (סי קז') דין הכחל.
 (סי קז'') דין כבד.
 (סי קז'') דין לב.
 (סי קח) דין נקירת הבשר.
 (סי קט) דין מליחה.
 (סי קי) הלי בשר בחלב.
 (סי קי') פסק מספר העתים.
 (סי קיא) הלי בישולי נויים.
 (סי קיא') פסק רבנו נרשום.
 (סי קיב) דין מלינת העוף.
 (סי קיג) הלי יין נאך.
 (סי קיד) דין כף חולבת.
 (סי קטו) דין הקדיש.
 (סי קטז) הלי שחיטה.
 (סי קיז) סדר הפטרות.
 (סי קיח) תפילת הדרך.
 (סי קיט) הרוצה להקין דם.
 (סי קכ) הרוצה לצאת לדרך.
 (סי קכא) הרוצה קברי ישראל.
 (סי קכב) הרוצה קברי נויים.
 (סי קכג) סדר תפלה קצרה.
 (סי קכד) סדר רעמים.
 (סי קכה) סדר ההלל.

מבוא

(ס"י קבו) ימים שריה אדר הסמוך לניסן חל להיות בהן.
 (ס"י קבו) כללי יין נסך לרבי אדרן הלוי ז"ל.
 (ס"י קבח) פיק שני מהניל דיני הכשר.

יט) רשימה ב' מפסקי דינים הנמצאים בהאורה חלק שני.

ספר האורה ס"י		נמצא באיסור והיתר ס"י
א'	הלכות נדה	ש"ו
ב'	בשמחת חתן נעלה	ש"ו
שג	הלכה בועל בעילת מצוה	ש"ח
שכ	הרואה דם בתולים	ש"ט
ג'	המקדש את האשה	שכ
ד'	העושה חבירו שליה	ש"י
ה'	בענין שבע ברכות	ש"יא
ו'	בענין ברכת אירוסין	ש"יב
ז'	שאלה בענין ברכת אירוסין	ש"יג
ח'	אם אכלים ממנין הם	ש"יז (ש"טז)
ט'	העונה אמן בברכה	ש"יז
י'	מעשה בחתן אחד	ש"יז
י"א	מעשה לרבי	ש"יח
י"ב	עוד מעשה לרבי	ש"יט
י"ג	כך הוא הקנין והחתימה	ש"כ
י"ד	המברך ברכת אירוסין	שכ"א
ט"ו	אשה כשהיא טובלת	שכ
ט"ז	הי פסח	א' (**)
י"ז	הי המין	ב'
י"ח	טהרת כלים	ג'
י"ט	הסכנים מנעילין ברותחין	ד'
שס	טהרת כלים	ה'
כ'	כלי זכויות חדשים	ו'
כ"א	כפות של כסף	ז'
שס	כוסות של כסף	ח'
כ"ב	ריהום של פלפלים	ט'
כ"ג	ברכת מבילת כלים	י'
כ"ד	קוניא	שכ
כ"ה	קדירות של הרם	י"א
כ"ו	מאני דצביעי בצריף	י"ב
כ"ז	דין עריבה	י"ג

(*) באיסור והיתר נמצא ס"י שייך בענין ברכת המזון וחסר בהאורה.

(**) בכאן מתחיל ספר איסור והיתר.

נמצא באיסור והיתר ס"י		ספר האורה ס"י
יד	דין לישה	כ"ח
ט"ז	בענין אין לשון בפסח שתי מידות	כ"ט
ט"ז	דין לזה בכר	ל'
י"ז	דין מחינה	ל"א
י"ח	דין אפיה *	ל"ב
	דין בשר מליח	ל"ג
	דין קמח שנפל לתוכו דלף	ל"ד
י"ט	אסור לאכול מצה מבעוד יום	ל"ה
כ'	אם לשון בביצים	ל"ו
כ"א	הטה הנמצאת בעוף	ל"ז
כ"ב	דין תרומה	ל"ח
כ"ג כ"ד כ"ה	דין חלה	ל"ט
כ"ז	דין מירסין	מ'
כ"ז	תנור בשותפות	מ"א
כ"ח	דין קידוש	מ"ב
כ"ט	דין מרור	מ"ג
ל'	סדר ערוך	מ"ד
ל"א	בענין הסעודה **	
ל"ב	ארבע נוסות	מ"ז
ל"ג	פירוש הגדה	
ל"ד	שכה רבי לאכול אפיקומן	מ"ז
ל"ה	שלוש מצות	ש"ט
ל"ו	הבא להוציא אחרים ידי חובתן	מ"ה
ל"ז	ליל שמורים	
ל"ח	דין קערה	
ל"ט	הקרוין צריכין שיהי שלשה	
מ'	דין ירקות	
מ"א	דין הסיבה	
מ"ב	דין עירובי תבשילין	מ"ח
מ"ג	המבשל כמה תבשילין ביום	מ"ט
מ"ד	ב' ימים טובים של גלויות	נ'
מ"ז	דין החנוני (דין מחובר)	נ"א
מ"ז	השכיר פועלים	נ"ב
מ"ח	לשכור ניום במועד	נ"ג
מ"ט נ'	לתקן פרסות סוסים	נ"ד

* באיסור והיתר חסר מאמר שלם עיין ס"י ל"ב הערה ג' וכן חסר באו"ה כל סימן ל"ג ול"ד שהשמים המעתיק.

** בכ"ז מן או"ה כתוב א' "מבאן ועד דין עירובי תבשילין אינו כתוב בסדרה"

ספר האורה סי'		נמצא באיסור והיתר סי'
ניה	לקיטת ענבים	ניא
ניז	ליקח מנוי ביוט	ניב
ניז	דין שפוד	ניג
ניה	שומין בירט	ניד
ניט	דין ברכת הלל	ניה
סי'	טעה ולא הזכיר של ריח	י'
סיא	דין שותה מים בתוך סעודתו	ניז
סיב	טעם שנקרא שבת הגדול	ניז
סיג	חמדת ימים	ניה
סיד	כתיב כי גדול ועושה נפלאות	ניט
סיה	דין כבד	סי'
סיו	דין כחל יי'	סיג
סיו	תשובה מריבנו יצחק הלוי לרשיי	סיד
סיה	תשובה מריבנו יצחק ביר יהודה לרשיי	סיה
סיט	תשובה מרי' יצחק ביר יהודה לבן דודו רי' מנחם ביר מכיר	סיו
עי'	מעשה שבא לפני רבי מאומה באונא ***	סיו
עיא	שאלה בענין תרנגולין	סיו
ע"ב	דין כבד	סי"ח
ע"ג	דין לב	סיט
ע"ד	כשערים דרב האי	עי'
ע"ה	רבי מונע שלא לצלות לב של בהמה כו'	ע"א
ע"ו	אין רבי מניח לאכול נבינה על שלחן אחד שסועד עליו בשר	ע"ב
ע"ז	בן היונה שנתכשל בו לבו	ע"ב *
ע"ח	בשר כהלב בששים	ע"ג
ע"ט	דין קלחת או קערה שנשתמש בה בשר	ע"ד
פ'	רבי אוסר לאכול הלב בכפות ****	סיג
פ"א	סכין שנשתמש בשר ע"י המין	ס"ד
פ"ב	שלישה דברים שאל רבי את ר' דוד הלוי	פ"ד *
פ"ג	חלב שחלבו נוי	ק"ה
פ"ד	קדירה שבשל בה בשר כו'	ק"ז
פ"ה	דין מליגה	קמ"ז
פ"ו	סכין של נוי	ק"ד

* ליתא באורה.

** באויה נמצא סי' ס"א דין לב ונמצא עוד הפעם כסי' ס"ט וכן נמצא סי' ס"ב תשובה

שהשיב ר' גרשום.

*** באויה הובא זה בדינים שלאחריו סי' פ"ז.

**** הוא באויה בדינים שלאחריו כסי' פ"ג ונמצא שם סי' ע"ה דין בשר בחלב וליחא בהאורה.

נמצא כאיסור והיתר ס"י		ספר האורה ס"י
ק"ז	השוחט בסכין של נוי	פ"ז
ק"ח	לשוחט חסימנים בהודו של סכין	פ"ח
ע"ז *	חלב מחובר	פ"ט
ע"ז	הובא לפני רבי דנים שנתבשלו ונמצא דג שמא בנייהם	צ'
ע"ז	הובא לפני רבי תרנגול אחד	צ"א
ע"ח	השוחט בסכין פגום	צ"ב
ע"ט	מעשה שנתבשל השוק	צ"ג
פ'	דין קיבה	צ"ד
ע"א	דין נותן טעם לפגם	צ"ה
פ"ב	ראש והרגלים של כבש שנתבשל בפרור ונמלה הראש והרגלים לא נמלחו	צ"ו
פ"ה	דין צבי	צ"ז
פ"ו	מחט הנמצא בעוף	צ"ח
פ"ח	גולד בלא כוליא	צ"ט
ליתא	כבד ולב הנמצאין במולייתא של בצק	ק'
צ"ז	בענין דם דגים	ק"א
צ"ח	כבד ובשר מהו לצלותו יחד	ק"ב
ק"ט	חלב הנמצא קרוש	ק"ג
ק"י	דין מפרקת	ק"ד
צ"ה	גכרי שננע בכנרו בין	ק"ה
צ"ה *	דין חותם	ק"ו
צ"ו *	שאלה על החביות שהניחן ובא לו לעיר	ק"ז
שם שם	מעשה ה"י בנוי אחר	ק"ח
צ"ז **	מהו לאגוד ולזפות חביות בחוה"מ	ק"ט
פ"ט	אסור לשתות מי תותים של נוי	ק"י
צ'	צריכין לערות כלים של נויים ג' ימים	ק"יא
צ"א	נוי שהוציא הברוא	ק"ב
צ"ב	יין בחותם	ק"ג
צ"ג	דין ות	ק"ד
צ"ד	מנע נוי בין	ק"ו
צ"ט	אסור ליקח רבית מישאל משומד	ק"ז
ק'	סדינין של פשתן	ק"ז
ק"ג	היולדת זכר כו"י **	ק"ח
ק"ד	דין זמון	ק"ט
ק"ו	מותר לחוק ולסרוק את הראש בחוה"מ	ק"כ
לא נמצא	פרק גף העוף	קכ"א
ק"ח	אשה שמת בעלה	קכ"ב

(* באורה נמצא לפני זה ס"י צ"ו שאלה על היין שכחביות שהוציא ממנה יין לתוך קנקן כל
שמונו מיינו וזה חסר בהאורה לפנינו.)

נמצא באיסור והיתר בו		ספר האורה סי'
קייט	אם ישראל נותן משכין לנוי	קבינ
קיב	נוסה נט	קביד
שם	משפט הנט	קביה
קביא	תיקון הנט	קביז
קביב	כבשה מעוברת	קביז
קביג	מעשה באחד משכניו של רבי שנתן לו גוי מבכרת	קביה
קביד	עשרה שהתפללו בו	קביט
קביה	עברין שעבד על גורת צבור	קיל
קביז	הצות לילה כשעומד לעסוק בתורה נוטל ידיו בו	קליא
קביז *	ספירת העומר	קליב
קביז	בענין קיש מסופר שהי' תינוק מורכב על כתיפו של רבי בו	קליג
קביח	תינוק הי' מיסך מים בבהכני	קליד
קביט	העיד רבי על אדם גדול ומנו ר' שניאור ביר יהודה בר ברוך	קליה
קיל	דין פקרון מעשה באשה אחת בו	קליו
קליא	בענין רחיצה במים חיים או בחמין	קליו
קליב	בענין עירוב מי שלא ערב בימי הפסח	קליה
קליג	גזירות צבור	קליט
קליד	דין שתוף	ק"מ
קליה	שאלה בענין שידוך	קמ"א
קליו	עטיפת ראש אבל	קמ"ב
קליו	בענין נט של ארוסה	קמ"ג
ק"מ	דין מכתשת	קמ"ד
שם	בענין לשהוק באנוון כשבת	קמ"ה
קליח	צדוק הרין בחולו של מועד	קמ"ז
קליט	פעם א' נפטר בן ד' ימים לאחר מילתו בו	קמ"ז
קמ"א	בענין הלל	קמ"ח
קמ"ב	בענין נסוך	קמ"ט
קמ"ד	תיקון נקיות הבשר	ק"נ
קמ"ה	נשילת ידים	קנ"א
קנ"ב	דין שמרי יין	קנ"ב
קמ"א	שבועת ע"ז	קנ"ג
ק"ס	אנוו כרבש	קנ"ד
רציג	שאלה מה שכותבין בשטרות ונתתי לו ד' אמות קרקע בהצרי	קנ"ה
רציה	ספר חומש לקרות בעשרה	קנ"ו
שיג	מה פעם גוהנין לומר ואני תפלתי	קנ"ז
שיד	מעשה באדם מוכה שחץ	קנ"ח
ש"ה	בענין המגרש את אשתו	קנ"ט